

Zasady kodowania STATIC-99

Poprawione – 2003

Andrew Harris, Amy Phenix, R. Karl Hanson, & David Thornton

Tłumaczenie polskie i adaptacja do polskiego systemu sprawiedliwości karnej

Filip Szumski

W sprawie pytań związanych z Static-99R prosimy o sprawdzenie informacji na stronie <http://www.static99.org/> lub o kontakt na adres staticquestions@gmail.com

Pytania związane z polskim tłumaczeniem i adaptacją prosimy kierować do:

Filip Szumski
Zakład Seksuologii Klinicznej i Społecznej
Instytut Psychologii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
fsumski@amu.edu.pl

Spis treści

Jak używać tego podręcznika?.....	4
Wprowadzenie.....	6
Natura STATIC-99.....	6
Oszacowania recydywy i terapia.....	8
Samoopis i STATIC-99.....	8
Wobec kogo można stosować STATIC-99?.....	8
STATIC-99 i nieletni.....	9
STATIC-99 i nieletni długo będący w więzieniu.....	10
STATIC-99 i przestępcy opóźnieni rozwojowo.....	11
STATIC-99 a przestępcy w instytucjach.....	11
STATIC-99 a inne grupy etniczne.....	12
STATIC-99 a zaburzenia zdrowia psychicznego.....	12
STATIC-99 a uzgodnienie płci.....	12
Informacje potrzebne do kodowania STATIC-99.....	13
Definicje.....	14
Przestępstwo seksualne.....	14
Przestępstwa kategorii A i B.....	15
Wyłączenia.....	18
Zbieg przepisów.....	18
Naruszenie warunków probacji (kara w zawieszeniu, warunkowe przedterminowe zwolnienie, warunkowe umorzenie postępowania karnego).....	19
„Przestępstwa nieuchronne” – definicja.....	19
Naruszenie zakazów określonych przez środki karne.....	20
Naruszenie regulaminów i zasad obowiązujących instytucjach.....	20
Przestępcy z zaburzeniami psychicznymi i opóźnieni rozwojowo.....	21
Duchowni i żołnierze.....	21
Nieletni.....	22
Warunkowe umorzenie postępowania.....	22
Przestępstwa podobnie przebiegające.....	22
Przestępstwo odniesienia.....	23
Dawne przestępstwa.....	24
Zbiorowy punkt odniesienia.....	24

Pseudorecydywa.....	25
Przestępstwa późniejsze niż przestępstwo odniesienia.....	26
Wcześniejsze przestępstwa.....	26
Zasady oceny 10 pozycji.....	28
Pozycja #1 – Młody.....	28
Pozycja #2 Kiedykolwiek żył z partnerem intymnym – 2 lata.....	30
Pozycja #3 Nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania.....	33
Pozycja #4 Wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania.....	37
Pozycja #5 – Wcześniejsze przestępstwa seksualne.....	41
Pozycja #6 – Liczba wcześniejszych wyroków.....	49
Pozycja #7 – Jakiegokolwiek skazania za niekontaktowe przestępstwa seksualne.....	52
Pozycje #8, #9, #10 – trzy pytania o ofiary.....	56
Pozycja #8 – Jakiegokolwiek niespokrewnione ofiary?.....	60
Pozycja #9 – Jakiegokolwiek obce ofiary?.....	63
Pozycja #10 Jakiegokolwiek ofiary płci męskiej?.....	65
Kodowanie STATIC-99 i obliczanie oszacowań ryzyka.....	66
Załączniki.....	67
Załącznik 1. Poprawka ryzyka w oparciu o czas spędzony na wolności.....	67
Załącznik 2. Test do samodzielnego sprawdzenia swojej wiedzy.....	69
Załącznik 3. Literatura.....	71
Ocena ryzyka w przypadku nieletnich przestępców seksualnych.....	72
Załącznik 4. Kastracja chirurgiczna a ocena ryzyka u przestępców seksualnych.....	73
Załącznik 5. Formularz STATIC-99.....	74
Załącznik 6. Odsetki recydywy w zależności od poziomu ryzyka w STATIC-99.....	75
Załącznik 7. Sugerowane akapity wchodzące w skład raportu przekazującego informacje o ryzyku mierzonym przez STATIC-99.....	76
Załącznik 8. Rzetelność STATIC-99 określana poprzez zgodność oceniających.....	78
Załącznik 9. Replikacje STATIC-99 – literatura.....	79
Załącznik 10. Interpretowanie wyników STATIC-99 wyższych niż 6.....	81
Dodatkowy formularz STATIC-99.....	82

Jak używać tego podręcznika?

W większości przypadków ocena występowania czynników ryzyka według STATIC-99 jest dla doświadczonego użytkownika stosunkowo oczywista. Jeśli jest to dla Ciebie nieznaną narzędzie, sugerujemy przejście do ostatniej strony i zapoznanie się z jednostronicowym Arkuszem STATIC-99. Trzymanie pod ręką jego kopii może być dla Ciebie przydatne w czasie zapoznawania się z treścią podręcznika.

Przed oceną występowania czynników ryzyka według STATIC-99 należy zapoznać się z treściami na stronach od 3 do 21 i rozdziałem „Ocena czynników ryzyka według STATIC-99 i obliczanie oszacowań ryzyka”. Na stronach tych wyjaśniono: naturę STATIC-99 jako narzędzia do oceny ryzyka; w stosunku do kogo narzędzie to może być stosowane; rolę samoopisu; wyjątki dla sprawców nieletnich, opóźnionych umyślowo i działających w instytucjach; zmiany w stosunku do poprzedniej wersji zasad oceny według STATIC-99; określenie informacji potrzebnych do oceny według Static-99 oraz ważne definicje, takie jak „przestępstwo odniesienia”, przestępstwo kategorii A a przestępstwo kategorii B, „zbiorowy punkt odniesienia” i pseudorecydywa.

Instrukcje dotyczące oceny poszczególnych pozycji zaczynają się w rozdziale „Ocena dziesięciu pozycji”. Dla każdej z dziesięciu pozycji instrukcje kodowania zaczynają się od trzech podrozdziałów: „Prawidłowość”, „Informacje potrzebne do oceny pozycji” i „Podstawowa reguła”. W większości przypadków samo przeczytanie tych trzech krótkich podrozdziałów pozwoli Ci ocenić tę pozycję według STATIC-99. W razie niepewności jak ocenić pozycję należy przeczytać dalszą część instrukcji jej oceny i rozważyć, czy w danym przypadku nie mamy do czynienia z wystąpieniem jednego z wyłączeń bądź innych szczególnych okoliczności. Niniejszy podręcznik zawiera dużo informacji związanych ze specyficznymi zastosowaniami STATIC-99 w szczególnych okolicznościach i treści wielu podrozdziałów nabierają znaczenia tylko w wyjątkowych okolicznościach.

Należy także choćby pobieżnie zapoznać się z dziesięcioma załącznikami, jako że zawierają informacje dotyczące dostosowania przewidywań opartych na STATIC-99 wobec sprawców przebywających długo na wolności, test znajomości podstawowych pojęć, spis literatury przedmiotu, informacje o znaczeniu kastracji dla oceny, tabelę pozwalającą na przekształcenie wyniku punktowego na oszacowanie ryzyka, sugerowany wzór raportu komunikującego opartego na STATIC-99 informację o ryzyku, listę badań replikacyjnych STATIC-99, informacje o rzetelności ocenionej metodą badania, zgodności osób oceniających i wskazówki jak interpretować wyniki większe niż sześć.

Będziemy wdzięczni za wszelkie uwagi dotyczące oceny według STATIC-99 oraz adaptacji tego narzędzia. Prosimy w takich sytuacjach o kontakt z autorem adaptacji. Podobnie, jeśli zauważysz błędy w niniejszym podręczniku, będziesz miał uwagi albo problemy związane ze stosowaniem STATIC-99 lub treścią tego podręcznika, prosimy o sprawdzenie informacji na stronie <http://www.static99.org/> lub o kontakt na adres staticquestions@gmail.com lub o kontakt z autorem polskiego tłumaczenia i adaptacji:

Filip Szumski
Zakład Seksuologii Klinicznej i Społecznej
Instytut Psychologii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
fsumski@amu.edu.pl

Wprowadzenie

Natura STATIC-99

STATIC-99 jest oparty tylko na statycznych (niezmiennych) czynnikach, które w literaturze przedmiotu są uznawane za korelujące z recydywą seksualną dorosłych mężczyzn. Oszacowania ryzyka recydywy seksualnej i związanej z przemocą stworzone w oparciu o STATIC-99 mogą być traktowane jako bazowy poziom ryzyka ponownego skazania za przestępstwa seksualne i związane z przemocą. Bazując na tej długoterminowej ocenie ryzyka mogą być stosowane strategie terapii i nadzoru, by zredukować ryzyko recydywy seksualnej.

STATIC-99 został stworzony przez dr R. Karla Hansona (Kanada), pracującego w Public Safety Canada i dr Davida Thorntona (United Kingdom), w czasie prac nad tą metodą zatrudnionego w Służbie Więziennej Jej Królewskiej Mości. STATIC-99 powstał z połączenia dwóch narzędzi do oceny ryzyka. RRASOR (Rapid Risk Assessment of Sex Offender Recidivism) stworzony przez dr Hansona składał się z czterech pozycji: 1) posiadanie wcześniejszych przestępstwa seksualnej, 2) posiadanie ofiar płci męskiej, 3) posiadanie niespokrewnionych ofiar, 4) bycie w wieku pomiędzy 18 a 25 lat. Pozycje z RRASOR zostały połączone z pozycjami z Structured Anchored Clinical Judgement – Minimum (SACJ-Min), niezależnie stworzonym przez dr Thorntona narzędziem do oceny ryzyka (Grubin, 1998). SACJ-Min składał się z dziewięciu pozycji: 1) posiadanie aktualnego przestępstwa seksualnego, 2) wcześniejszych przestępstw seksualnych, 3) aktualnego skazania za nieseksualną przemoc, 4) wcześniejszego skazania za nieaseksualną przemoc, 5) posiadanie 4 lub więcej wcześniejszych wyroków skazujących w rejestrach karnych, 6) nie pozostawanie w związku intymnym, 7) posiadanie niekontaktowych przestępstw seksualnych, 8) posiadanie ofiar obcych, 9) posiadanie ofiar płci męskiej. Z połączenia tych dwóch narzędzi powstał składający się STATIC-99.

Podstawowe zalety STATIC-99 to oparcie się na czynnikach ryzyka których związek z recydywą seksualną został wcześniej empirycznie wykazany i stworzenie wprost określonych reguł łączenia tych czynników w jeden obrazujący poziom ryzyka wynik. Narzędzie to wprost dostarcza informacji o oszacowaniach prawdopodobieństwa ponownego skazania za przestępstwo seksualne, jest stosunkowo proste w użyciu a jego zdolności predykcyjne zostały wykazane na kilka różnych sposobów w wielu różnych próbach. Słabością STATIC-99 jest jedynie umiarkowana trafność predykcyjna ($ROC = .71$) i nieuwzględnienie wszystkich czynników mogących mieć znaczenie w szeroko rozumianej ocenie ryzyka (Doren, 2002).

Choć potencjalnie użyteczny, wywiad z przestępcą nie jest konieczny do oceny ryzyka przy użyciu STATIC-99.

Autorzy podręcznika i adaptacji silnie zalecają odbycie szkolenia w zakresie stosowania STATIC-99 przed próbą oceny ryzyka z jego użyciem, która może wpływać na życie ludzi. Narzędzie to jest zwykle stosowane przez badaczy, funkcjonariuszy Służby Więziennej, psychologów, terapeutów przestępców seksualnych i policjantów zaangażowanych w ocenę zagrożenia i ryzyka. Badacze mogą stosować STATIC-99 w badaniach a samo narzędzie, zasady

kodowania i inne materiały z nimi związane mogą być ściągnięte ze stron www.static99.org i www.sgc.gc.ca.

Choć możliwe jest uzyskanie w STATIC-99 większej liczby punktów niż sześć, maksymalna ocena ryzyka (wysokie ryzyko) jest przyznawana już za taki wynik. Analizy zależności w oryginalnych próbach normalizacyjnych nie wykazały istotnego wzrostu częstości recydywy przy wynikach między 6 a 12. Jedną z tego przyczyn może być malejąca wraz ze wzrostem wyników liczebność grupy normalizacyjnej. Mimo tego, co do zasady, im więcej czynników ryzyka występuje, tym większe ryzyko. Być może występuje tu pewien poziom nasycenia, od którego dodatkowe czynniki wydają się nie różnicować ryzyka. Warto przy tym pamiętać, że każdy pomiar jest związany z pewnym poziomem błędu. Jeśli wynik sprawcy jest znacznie wyższy niż 6 (wysokie ryzyko), to pewność, że jego „wynik prawdziwy” wskazujący na wysokie ryzyko jest większa niż gdyby uzyskał tylko 6 punktów.

STATIC-99 nie uwzględnia wszystkich czynników ryzyka mających znaczenie w przypadku przestępców seksualnych. W związku z tym rozsądny i ostrożny profesjonalista oceniający ryzyko zawsze rozważy potencjalny wpływ nieuwzględnionych w tym narzędziu czynników, zarówno wskazujących na ryzyko niższe, jak i na wyższe. Oczywistym przykładem jest sytuacja, gdy przestępca wyraża zamiar wyrządzenia szkody lub posiadania kolejnych ofiar w przyszłości (podwyższone ryzyko). Z drugiej strony sprawca może być niejako wyłączony z popełniania dalszych przestępstw przez problemy zdrowotne lub takie ukształtowanie swojego otoczenia, by interesujące go ofiary nie były dostępne albo przebywa zawsze w towarzystwie osoby wspierającej go w powstrzymaniu się od kolejnych przestępstw (obniżone ryzyko). Te dodatkowe czynniki ryzyka powinny być określone w raporcie jako „dodatkowe czynniki wzięte pod uwagę” a nie „dodawane” do wyniku uzyskanego w STATIC-99. Dodawanie czynników do STATIC-99 albo, ze względu na ich występowanie, dodawanie określonych wartości do oszacowań ryzyka stworzonych na podstawie STATIC-99 „oddala” narzędzie to od jego bazy empirycznej i obniża jego trafność predykcyjną.

Brakujące pozycje. Jedyna pozycja, która może być pominięta przy ocenie ryzyka przy użyciu STATIC-99 to „Kiedykolwiek żył z ...” (pozycja #2). Jeśli żadne informacje nie są dostępne, pozycja ta powinna być oceniona na „0” (zero), tak jakby przestępca pozostawał w związku intymnym przez co najmniej dwa lata.

Kryterium recydywy. W oryginalnej próbie normalizacyjnej kryterium recydywy było nowe skazanie za przestępstwo seksualne.

Niekontaktowe przestępstwa seksualne. W oryginalnej próbie normalizacyjnej STATIC-99 uwzględniono niewielką liczbę przestępców niekontaktowych. Przewidywania oparte na STATIC-99 są trafne w przypadku niekontaktowych przestępców seksualnych, takich jak fetyszyści – włamywacze, którzy włamali się, by ukraść bieliznę lub inny obiekt swojego fetyszu.

RRASOR czy STATIC-99. Jeśli potrzebne informacje są dostępne, preferowane jest stosowanie STATIC-99, ponieważ przewidywania na nim oparte bazują na większej ilości informacji. Średnie zdolności predykcyjne STATIC-99 są większe od średnich zdolności predykcyjnych RRASOR (Hanson, Morton & Harris, ???).

Oszacowania recydywy i terapia

Oryginalna próba normalizacyjna powinna być traktowana jako nie poddana terapii. Terapie prowadzona wobec sprawców z grup z Millbrook Recidivism Study i w Oak Ridge Division, Penetanguishene Mental Health Centre były przestarzałe, a ewaluacja wykazała ich nieefektywność. Większość przestępców z grupy z Pinel nie ukończyło program terapeutycznego. Poza pojedynczymi przypadkami przestępcy z grupy ze Służby Więziennej Jej Królewskiej Mości nie otrzymali żadnej terapii.

Samoopis i STATIC-99

STATIC-99 składa się z 10 pozycji. Dopuszczalny zakres użycia informacji pochodzących z samoopisu różni się w zależności od pytania i pomiędzy trzema grupami pytań.

Pytania demograficzne: Dla Pozycji #1 – Młody, pomimo, że zawsze najlepiej jest sprawdzić te informacje w pisemnych aktach, co do zasady korzystanie z informacji z samoopisu jest dopuszczalne w przypadku przestępców, co do których jest oczywiste, że mają więcej niż 25 lat. Dla pozycji #2 – „Kiedykolwiek żył z...”, oceniający powinien spróbować potwierdzić historię związków intymnych przestępcy w dodatkowych źródłach i oficjalnych aktach. W pewnych przypadkach (np. imigranci, uchodźcy z krajów trzeciego świata) potwierdzenie to może nie być możliwe. W razie braku innych źródeł informacje z samoopisu mogą być wykorzystane, zakładając, że oceniający ocenia je jako wiarygodne i rozsądne. Dalsze wskazówki znajdują się w podrozdziale „Pozycja#2 – „Kiedykolwiek żył z partnerem intymnym – 2 lata”.

Pytania dotyczące wcześniejszej karalności: Dla pięciu pozycji oceniających karalność (Pozycje 3, 4, 5, 6 i 7) oficjalne dane o karalności są niezbędne i niedopuszczalne jest stosowanie danych z samoopisu. Podobnie jednak, jak w przypadku pozycji #2, w pewnych przypadkach (imigranci, uchodźcy z krajów trzeciego świata) dane z samoopisu mogą być dopuszczone, jeśli oceniający uzna, że są one wiarygodne i rozsądne, a żadne oficjalne dane nie istnieją albo są całkowicie nieosiągalne. Będą to jednak przypadki niezwykle rzadkie.

Pytania dotyczące ofiary: Dla trzech pozycji dotyczących ofiary samoopis jest co do zasady dopuszczalny, jeśli oceniający uzna, że są wiarygodne i prawdopodobne. Zawsze jednak preferowane jest potwierdzenie tych informacji w oficjalnych dokumentach.

Wobec kogo można stosować STATIC-99?

STATIC-99 jest aktuarialnym narzędziem stworzonym do oceny ryzyka recydywy seksualnej, związanej z przemocą w grupie dorosłych mężczyzn, którzy zostali skazani bądź zostali oskarżeni o co najmniej jedno przestępstwo seksualne popełnione na szkodę dziecka lub nie zgadzającego się na kontakt seksualny dorosłego. Narzędzie to może być stosowane wobec przestępców pierwszy raz karanych lub oskarżonych.

Nie jest zalecane stosowanie tego narzędzia wobec kobiet, młodych przestępców (mniej niż 18 lat w przewidywanym momencie zwolnienia) i wobec przestępców skazanych tylko za przestępstwa związane z prostytutką, kontakty seksualne ze zgadzającym się na nie dorosłym w miejscach publicznych lub posiadanie materiałów pornograficznych/nieprzyzwoitych. Nie jest zalecane stosowanie STATIC-99 wobec osób, które nigdy nie popełniły przestępstwa seksualnego ani w celu wydania opinii, czy osoba jest winna zarzucanych jej czynów. STATIC-99 nie jest odpowiedni w sytuacjach, gdy jedyne „przestępstwo” seksualne obejmuje dobrowolną aktywność seksualną z osobą w podobnym wieku (e.g., Statutory Rape {a U.S. charge} where the ages of the perpetrator and the victim are close and the sexual activity was consensual).

STATIC-99 może być stosowany, gdy są przesłanki by sądzić, że miało miejsce rzeczywiste przestępstwo seksualne z możliwą do zidentyfikowania ofiarą. Nie ma wymogu, by sprawca był skazany za to przestępstwo. Oryginalna próba normalizacyjna zawierała pewną ilość sprawców, którzy zostali uznanych za niewinnych z uwagi na niepoczytalność i innych, którzy zostali skazani za przestępstwa nieseksualne, ale we wszystkich przypadkach przestępcy popełnili rzeczywiste przestępstwo seksualne z możliwą do zidentyfikowania ofiarą. STATIC-99 może być stosowany wobec przestępców, którzy popełnili przestępstwo seksualne na szkodę zwierząt.

W pewnych przypadkach oceniający może spotkać się z przestępcą, który po zwolnieniu spędził znaczny czas na wolności, w społeczeństwie, gdzie miał możliwość ponownego popełnienia przestępstwa, ale tego nie zrobił. W takich przypadkach prawdopodobieństwo recydywy określone przez zastosowanie STATIC-99 może być nieadekwatne i należy wprowadzić poprawkę (więcej informacji na ten temat w Załączniku 1)

STATIC-99 i nieletni

Do oryginalnej próby normalizacyjnej STATIC-99 włączono osoby, które popełniły przestępstwa seksualne jako nieletnie (zgodnie w normami Kanadyjskimi – poniżej 18 r.ż.) i były zwolnione jako dorosłe. W pewnych przypadkach zastosowanie STATIC-99 w tej grupie może być potencjalnie użyteczne. Jeśli przestępstwo wystąpiło w wieku 16-17 lat i było podobne do typowych przestępstw seksualnych popełnianych przez dorosłych (np. preferencyjne wykorzystanie seksualne dziecka albo gwałt), to wynik STATIC-99 najprawdopodobniej będzie użyteczny dla ogólnej oceny ryzyka.

Bazujące na STATIC-99 oceny nieletnich muszą być traktowane z ostrożnością, jako że na gruncie dotychczasowego stanu nauki nie jest jasne, czy przestępstwa seksualne popełniane przez nieletnich są tym samym zjawiskiem (czyli czy są związane z takimi samymi mechanizmami, dynamiką i czy możliwości oddziaływania na sprawców są takie same) co przestępstwa seksualne popełniane przez osoby dorosłe. Im młodszy sprawca, tym większe znaczenie ma ta wątpliwość. Analiza literatury przedmiotu najczęściej prowadzi do wniosku, że przestępstwa seksualne popełniane przez nastolatków niekoniecznie są „młodsza wersją” przestępstw seksualnych popełnianych przez osoby dorosłe. Rozwojowe, rodzinne i społeczne czynniki mogą mieć tu modyfikujący wpływ na możliwość recydywy. Istnieją podstawy, by przypuszczać, że osoby które popełniają przestępstwa seksualne tylko jako dzieci/osoby młode istotnie różnią się od dorosłych popełniających przestępstwa seksualne. W takich sytuacjach

zaleca się stosowanie STATIC-99 z ostrożnością i tylko jako część szerszej oceny zachowań seksualnych i przestępczych. Wzór standardu takiej szerokiej oceny jest dostępny w Solicitor General Canada publication, Harris, A. J. R., (2001), High-Risk Offenders: A Handbook for Criminal Justice Professionals, Appendix "d".

W pewnych przypadkach stosowanie STATIC-99 wobec nieletnich może być użyteczne, jeśli towarzyszy mu ostrożność. Stosunkowo bezpieczne jest stosowanie tego narzędzia wobec przypadku sprawców, którzy popełnili przestępstwo w wieku 17 lat. Co do zasady, im młodsze dziecko, tym większą ostrożność należy zachować podejmując decyzje w oparciu o STATIC-99. Przykładowo, w sytuacji, gdy 17-latek samotnie zgwałcił obcą kobietę, oszacowania oparte na STATIC-99 są stosunkowo pewne. Z drugiej strony, jeśli przestępca jest obecnie dorosły i ostatnie przestępstwo seksualne wystąpiło, gdy miał 14 lub 15 lat, STATIC-99 nie będzie odpowiednim narzędziem. Jeśli przestępstwo seksualne wystąpiło w młodym wieku i miało „nieletni” charakter (uczestniczenie w antyspołecznych zachowaniach względem rówieśników zawierające element seksualny) polecamy odwołanie się do specyficznych narzędzi skonstruowanych do oceny ryzyka u nastoletnich przestępców seksualnych, takich jak ERASOR (Worling, 2001).

Największa kategoria nieletnich przestępców seksualnych to młodzi ludzie przejawiający różnorodne zachowania antyspołecznie, którzy wiktymizują seksualnie rówieśników, gdy ci mają 13 lub 14 lat. Ci sprawcy z reguły na tyle różnią się od dorosłych przestępców seksualnych, że stosowanie STATIC-99 i innych aktuarialnych narzędzi do oceny ryzyka recydywy seksualnej w grupie osób dorosłych nie jest wskazane.

Stosując STATIC-99, przestępstwa (czyny karalne) popełnione przez nieletnich o których informacje czerpiemy z oficjalnych źródeł liczą się jako oskarżenia i skazania przy ocenie „Wcześniejszych przestępstw seksualnych” bez względu na obecny wiek sprawcy. Informacje pochodzące z samoopisu przy braku oficjalnych danych nie są brane pod uwagę.

STATIC-99 i nieletni długo będący w więzieniu

Akapit ten dotyczy nieletnich przestępców, którzy byli długo w więzieniu (20 lat i więcej) i których zwolnienie ma nastąpić lub jest rozważane. W oryginalnej próbie normalizacyjnej była pewna ilość przestępców, którzy popełnili przestępstwa jako nieletni i byli zwolnieni jako dorośli. Jednak większość z nich miała 18 – 20 lat w momencie zwolnienia. Bardzo niewielu z nich odbyło długie kary pozbawienia wolności za przestępstwa popełnione jako nieletni. Mimo, że takie przypadki mieściły się w grupie normalizacyjnej to, z uwagi na ich rzadkość, stosowanie STATIC-99 i interpretacja oszacowań prawdopodobieństwa recydywy w tego rodzaju sprawach wymaga zwiększonej ostrożności.

STATIC-99 i przestępcy opóźnieni rozwojowo

Oryginalna próba normalizacyjna STATIC-99 zawierała pewną liczbę przestępców opóźnionych rozwojowo. Dostępne dane pokazują, że aktuarialny pomiar ryzyka w przypadku tego rodzaju sprawców jest użyteczny i nie ma przeciwwskazań do stosowania w tych przypadkach STATIC-99.

STATIC-99 a przestępcy w instytucjach

STATIC-99 jest stosowane wobec osób oskarżonych lub skazanych za co najmniej jedno przestępstwo seksualne. Czasem jednak zdarzają się przestępcy umieszczeni w instytucjach za przestępstwa nieseksualne, którzy po uwięzieniu angażują się w napaści seksualne lub inne agresywne zachowania, które są na tyle intruzyjne, że zostają odnotowane w dokumentach. W pewnych przypadkach postawienie sprawcy kolejnych zarzutów jest mało prawdopodobne, np. gdy i tak już odbywa karę dożywotniego pozbawienia wolności. Jeśli na sprawcę nie zostały nałożone żadne sankcje, to przestępstwo nie jest liczone. Jeśli zachowanie to jest na tyle inwazyjne, że prawdopodobnie spowodowałoby oskarżenie sprawcy, gdyby pojawiło się w społeczeństwie w warunkach wolnościowych i sprawca został poddany „sankcjom wewnętrznym”, czyli spotkało się z reakcją administracji (np. zmiana klasyfikacji więźnia, jego izolacja od innych więźniów, przekazanie do innego oddziału lub więzienia), to zachowanie to na potrzeby STATIC-99 jest traktowane jak przestępstwo. Jeśli było to przestępstwo seksualne, będzie to nowe przestępstwo odniesienia. Jeśli jednak nie spotka się z żadną sankcją, nie może podlegać ocenie przy użyciu STATIC-99.

STATIC-99 może być stosowany w stosunku do przestępców skazanych wcześniej za przestępstwa seksualne, którzy obecnie odbywają karę pozbawienia wolności za inne przestępstwa. W tej sytuacji ostatnie przestępstwo seksualne jest przestępstwem odniesienia. Nie można jednak stosować STATIC-99 w stosunku do przestępców, którzy spędzili więcej niż 10 lat na wolności nie popełniając przestępstwa seksualnego przed aresztowaniem za ostatnie przestępstwo. Oszacowania ryzyka oparte na STATIC-99 mogą w tym przypadku odnosić się do sprawców którzy spędzili na wolności od 2 do 10 lat bez popełnienia nowego przestępstwa seksualnego i obecnie odbywają karę za nowe przestępstwo „techniczne” (niedotrzymanie warunków zwolnienia) lub inne drobne przestępstwo nie związane z przemocą (np. kradzież, włamanie). Jeśli sprawca miał długi (2 do 10 lat) pobyt na wolności przed aktualnym nieseksualnym przestępstwem, należy do oszacowań ryzyka wprowadzić poprawki zgodnie z Załącznikiem 1 „Korekta ryzyka na podstawie czasu spędzonego na wolności”

Poprawki te odnoszą się do sprawców, którzy w tym czasie nie popełnili przestępstwa seksualnego lub związanego z przemocą. Zachowania przestępcze, takie jak groźby, rozboje i inne napaści, unieważniają możliwość korekty poziomu ryzyka z uwagi na czas spędzony na wolności.

STATIC-99 a inne grupy etniczne

Jak dotąd brak dowodów, że STATIC-99 jest specyficzny kulturowo. Istnieją natomiast dowody, że działa podobnie w różnych grupach etnicznych (np. przynależność etniczna nie okazywała się w badaniach istotnym predyktorem recydywy seksualnej), choć nie zostało to wprost potwierdzone.

STATIC-99 a zaburzenia zdrowia psychicznego

Oryginalna próba normalizacyjna zawierała znaczną liczbę osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego. STATIC-99 może być stosowany wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, takimi jak np. schizofrenia czy depresja.

STATIC-99 a uzgodnienie płci

STATIC-99 stosuje się tylko wobec dorosłych mężczyzn. W przypadku sprawcy, który poddał się lub jest w trakcie procedury uzgodnienia płci liczy się jego płeć anatomiczna w momencie popełnienia pierwszego przestępstwa seksualnego.

Informacje potrzebne do kodowania STATIC-99

Informacje należące do trzech grup są potrzebne do kodowania STATIC-99.

Informacje demograficzne

Dwie pozycje STATIC-99 wymagają informacji demograficznych. Pierwsza z nich to 1# Młody. Data urodzenia przestępcy jest potrzebna, by ocenić czy wiek sprawcy w momencie zwolnienia lub w momencie ekspozycji na ryzyko w społeczeństwie wynosi między 18 a 25 lat. Druga pozycja wymagająca informacji demograficznych to #2 Kiedykolwiek żył z partnerem intymnym – 2 lata. Na jej potrzeby oceniający musi wiedzieć, czy sprawca żył kiedyś w związku intymnym (seksualnym) z dorosłą osobą nieprzerwanie przez przynajmniej dwa lata.

Oficjalne dane o karalności

Oceniający musi mieć dostęp do oficjalnych danych o karalności, zawartych np. w aktach penitencjarnych lub procesowych. Na podstawie tych danych ocenia się pięć pozycji: 3# Nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania; 4# Wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania; #5 Wcześniejsze przestępstwa seksualne; #6 Liczba wcześniejszych wyroków; #7 Jakiegokolwiek skazania za niekontaktowe przestępstwa seksualne. Informacje z samoopisu co do zasady nie mogą być uznawane przy ocenie tych pozycji (patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99”).

Informacje o ofierze

STATIC-99 zawiera trzy pozycje oparte na informacjach o ofiarach: #8 Jakiegokolwiek niespokrewnione ofiary; #9 Jakiegokolwiek obce ofiary; #10 Jakiegokolwiek ofiary płci męskiej. By ocenić te pozycje oceniający może zastosować każde dostępne wiarygodne informacje oprócz informacji uzyskanych z użyciem poligrafu. Oceniający musi znać stopień bliskości między sprawcą a ofiarą przed przestępstwem w odniesieniu do każdego z popełnionych przez niego przestępstw.

Definicje

Przestępstwo seksualne

Na potrzeby oceny przy użyciu STATIC-99 za przestępstwo seksualne uważa się oficjalnie zarejestrowane przewinienie seksualne lub inne zachowanie przestępcze związane z zamiarem o charakterze seksualnym skutkujące jakimś rodzajem reakcji ze strony systemu sprawiedliwości karnej lub oficjalną sankcją. W przypadku osób już objętych reakcją systemu sprawiedliwości karnej, to przewinienie/zachowanie musi być na tyle poważne, że sprawca mógłby zostać oskarżony o popełnienie przestępstwa seksualnego, gdyby już nie był poddany oficjalnej karze. Nie należy przy tym uznawać za przestępstwo seksualne przestępstw takich jak niedopełnienie obowiązku zarejestrowania jako przestępca seksualny czy też niedopełnienia innych obowiązków związanych z nadzorem nad przestępcami seksualnymi ani dobrowolnych kontaktów seksualnych w zakładzie karnym.

Reakcje systemu sprawiedliwości karnej obejmują między innymi:

- aresztowanie
- oskarżenie
- skazanie za przestępstwo
- każde inne orzeczenie sądu, w którym ustalenia faktyczne wskazują na popełnienie przez osobę przestępstwa seksualnego, choć z innych przyczyn (np. niepoczytalności) sprawca został uznany za niewinnego albo nie wymierzono mu kary (np. z uwagi na warunkowe umorzenie postępowania)
- różne formy sprawiedliwości naprawczej
- reakcje na naruszenie warunków probacji, środków karnych i środków zabezpieczających

Sanckje mogą obejmować między innymi:

- Kary:
  - grzywna,
  - ograniczenie wolności
  - pozbawienie wolności,
  - 25 lat pozbawienia wolności,
  - dożywotnie pozbawienie wolności
- Środki zabezpieczające:
  - elektroniczna kontrola miejsca pobytu,
  - terapia,
  - terapia uzależnień,
  - pobyt w zakładzie psychiatrycznym
  - środki karne orzeczone jako środki zabezpieczające
- Kary dyscyplinarne stosowane wobec odbywających karę pozbawienia wolności

- Różne formy sprawiedliwości naprawczej

Przestępstwa seksualne są oceniane i kodowane tylko na podstawie oficjalnych dokumentów (najczęściej akt). Brane są pod uwagę zarówno przestępstwa popełnione w dorosłości i jako osoby nieletnie (patrz podpunkt we wstępie „STATIC-99 i nieletni”). Poza nielicznymi, szczególnymi przypadkami (patrz podpunkt we wstępie „Samoopis i STATIC-99”) nie należy brać pod uwagę przestępstw seksualnych, o których informacje pochodzą tylko z samoopisu.

Przestępstwo nie musi być oficjalnie (np. w akcie oskarżenia albo wyroku) nazywane „przestępstwem seksualnym” ani „przestępstwem przeciwko wolności seksualnej/obyczajności”, by na potrzeby oceny zostało uznane za przestępstwo seksualne. Oskarżenia i skazania wprost określone jako seksualne to np. napaść seksualna/zgwałcenie (art. 197 kk) czy też wykorzystanie seksualne dziecka/czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15 (art. 200 kk), wykorzystanie bezradności (art. 198 kk.), zależności i krytycznego położenia (art. 199 kk). Przestępstwa, które bezpośrednio obejmują nielegalne zachowania seksualne są oceniane jako przestępstwa seksualne nawet jeśli w akcie oskarżenia lub wyroku otrzymały „nieseksualną” kwalifikację prawną. Przykładem takiej sytuacji jest wyrok skazujący fetyszystę za kradzież z włamaniem brudnej bielizny będącej obiektem fetyszu w celu użycia jej do późniejszego zaspokojenia popędu.

Ponadto przestępstwa obejmujące nieseksualne zachowania, które mają motyw seksualny uznawane są za seksualne. Przykładem może być skazanie za zabójstwo o podłożu seksualnym, o czym świadczy masturbacja nad zwłokami albo porwanie w celu późniejszego zgwałcenie, które z uwagi na wyzwolenie się ofiary jednak nie nastąpiło.¹

Napaści, groźby i stalking motywowane jedynie zazdrością seksualną nie jest oceniane jako przestępstwo seksualne.

Przestępstwa kategorii A i B

Na potrzeby STATIC-99 przewinienia seksualne podzielono na dwie grupy. Kategoria A obejmuje większość czynów, które zazwyczaj określamy jako „przestępstwa seksualne”, w których występuje możliwa do określenia ofiara będąca dzieckiem albo nie wyrażającym zgody na aktywność seksualną dorosłym. Ta kategoria obejmuje wszystkie kontaktowe przestępstwa seksualne, zachowania ekshibicjonistyczne, voyerystyczne, kontakty seksualne ze zwierzętami i martwymi ciałami

Kategoria B obejmuje zachowania seksualne które są nielegalne, ale ich uczestnicy wyrażają na nie zgodę albo nie uczestniczy w nich żadna określona ofiara. Kategoria B dotyczy przestępstw związanych z prostytucją, dobrowolnych kontaktów seksualnych w miejscach publicznych i

---

¹ Jeśli sprawca pochodzi z krajów, w których funkcjonuje instytucja *plea bargain* to za przestępstwa seksualne uznaje się także te oskarżenia i skazania, w których w następstwie *plea bargain* zmieniono kwalifikację czynu z seksualnej na nieseksualną.

posiadania pornografii. Zachowania takie jak publiczne oddawanie moczu lub rozbieranie się związane z niepełnosprawnością intelektualną także są liczone jako przestępstwa kategorii B.

Zasada: Jeśli w aktach lub innych dokumentach dotyczących przestępcy są informacje o jakimkolwiek przestępstwie kategorii A wszystkie popełnione przez niego przestępstwa kategorii B są uznawane za przestępstwa seksualne na potrzeby określenia przestępstwa odniesienia i kodowania pozycji #5 wcześniejsze przestępstwa seksualne. Nie liczą się jednak przy kodowaniu pozycji dotyczących ofiary. (#8, #9, #10). Nie należy stosować STATIC-99 w odniesieniu do sprawców, którzy popełnili tylko przestępstwa kategorii B.

Nazwy przestępstw są różne w różnych porządkach prawnych. Poniżej znajdują się listy najważniejszych przestępstw seksualnych wyróżnionych według kwalifikacji prawej, które należą do kategorii A i B. Listy te nie mają charakteru zamkniętego. W przypadku oceny przestępcy, który popełnił wcześniejsze przestępstwa w innym kraju, pomocne dla oceny może być skorzystanie z podręcznika do STATIC-99 z danego kraju (jeśli istnieje), zapoznanie się ze znamionami danego przestępstwa i z opisem konkretnego czynu.

Z pośród polskich kwalifikacji prawnych przestępstwami kategorii A są:

- Zgwałcenie – we wszystkich jego formach (art. 197 kk)
- Wykorzystanie bezradności (art. 198 kk)
- Wykorzystanie zależności i krytycznego położenia (art. 199 § 1 i 2 kk)
- Wykorzystanie zaufania małoletniego poniżej lat 18 lub korzystanie z usług prostytuującego się małoletniego poniżej lat 18 (art. 199 § 3 kk)
- Wykorzystanie seksualne dziecka/Czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15/przestępstwo pedofilii ²(art. 200 § 1 kk)
- Prezentowanie treści pornograficznych małoletniemu poniżej lat 15 (art. 200 § 3 kk)
- Ekshibicjonizm pedofilny (art. 200 § 4 kk)
- Grooming (art. 200a kk)
- Kazirodztwo (art. 201 kk) – jeśli uczestniczy w nim małoletni poniżej lat 15 lub osoba nie wyrażająca zgody na ten kontakt seksualny
- Prezentowanie treści pornograficznych osobie, która sobie tego nie życzy (art. 202 § 1)

---

² Choć nazwa ta jest myląca (ponieważ wskazuje nie na zachowanie osoby tylko na jej preferencje seksualne – czyli cechy) to stosunkowo często występuje.

- Utrwalanie i produkcja treści pornograficznych z udziałem małoletniego lub zwierzęcia (art. 202 § 3 i 4) – jeśli uczestniczy w tym rzeczywisty małoletni lub rzeczywiste zwierzę
- Utrwalanie i produkcja treści pornograficzne związanych z przemocą (art. 202 § 2 kk) – jeśli ma ona miejsce wbrew woli osób uczestniczących w tym
- Kazirodztwo (art. 201 kk) – jeśli uczestniczy w nim małoletni poniżej lat 15 lub osoba nie wyrażająca zgody na ten kontakt seksualny
- Zmuszanie do prostytucji (art. 203 kk)

Należy pamiętać, że lista ta nie jest kompletna. Nie obejmuje np. kontaktów seksualnych ze zwierzętami, które z reguły są uznawane za znęcanie się nad zwierzętami i ściganie w oparciu o ustawę o ochronie praw zwierząt. Ponadto za przestępstwa kategorii A uznaje się usiłowanie wszystkich przestępstw, których dokonanie mieści się w tej kategorii. Należy też pamiętać, że liczne „nieseksualne” kwalifikacje prawne mogą być związane, w określonych przypadkach, z przestępstwami liczonymi na potrzeby STATIC- 99 jako seksualne (patrz początek tego rozdziału).

Z pośród polskich kwalifikacji prawnych przestępstwami kategorii B są:

- Reklama pornografii w sposób umożliwiający małoletniemu zapoznanie się z nią (art. 200 § 5 kk)
- Propagowanie i pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim (art. 200b kk)
- Kazirodztwo (art. 201 kk) – jeśli dotyczy dobrowolnych kontaktów seksualnych osób dorosłych
- Utrwalanie i produkcja treści pornograficznych z udziałem małoletniego lub zwierzęcia (art. 202 § 3 i 4 i 4b)– jeśli **nie** uczestniczy w tym rzeczywisty małoletni lub rzeczywiste zwierzę
- Utrwalanie i produkcja treści pornograficzne związane z przemocą (art. 202 § 2 kk) – jeśli ma ona miejsce **za zgodą** osób uczestniczących w tym
- Sprowadzanie, przechowywanie, posiadanie, rozpowszechnianie i prezentowanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego lub zwierzęcia albo treści pornograficznych związanych z prezentowaniem przemocą (art. 202 § 3 i 4a kk)
- Uczestnictwo w prezentowaniu treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 202 § 4c kk)

- Stręczycielstwo (nakłanianie do prostytucji) i kuplerstwo (ułatwianie prostytucji) (art. 204 § 1 kk)
- Sutenerstwo (czerpanie korzyści majątkowych z prostytucji innej osoby) (art. 204 § 2 kk)

Należy pamiętać, że także ta lista nie jest kompletna. Nie obejmuje np. posiadania przetworzonego wizerunku małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej. Ponadto za przestępstwa kategorii B uznaje się usiłowanie wszystkich przestępstw, których dokonanie mieści się w tej kategorii

Poszczególne zachowania seksualne mogą być nielegalne w jednych porządkach prawnych i legalne w innych. Jeśli ocena dokonywana jest w innym kraju niż miało miejsce zachowanie uznawane za przestępstwo należy brać pod uwagę tylko te czyny, które są nielegalne w obu tych porządkach prawnych.

Wyłączenia

Następujące czyny na potrzeby oceny zazwyczaj nie są uznawane za przestępstwa seksualne

- Zaczepianie dzieci
- Dobrowolne kontakty seksualne w zakładzie karnym (chyba, że w znacznym stopniu nie mieszczą się w normie)
- Niedopełnienie obowiązku rejestracji jako przestępca seksualny
- Przebywanie w obecności dzieci, wałęsanie się w okolicy szkoły/po szkole
- Posiadanie ubrań, zdjęć i zabawek dzieci
- Stalking (chyba że przestępstwo seksualne jest w danej sytuacji nieuchronne, patrz definicja „Nieuchronne” poniżej)
- Zachowania raportowane przez służby społeczne (np. opiekę społeczną), które nie doprowadziły do oskarżenia

Zasada: Samo przesłuchanie przez policję/prokuratora nie prowadzące do aresztowania ani postawienia zarzutów nie pozwala zaliczyć zdarzenia nim objętego jako przestępstwa seksualnego.

Zbieg przepisów

Jeżeli dany czyn wypełniał znamiona kilku przestępstw, z których co najmniej jedno jest przestępstwem seksualnym uznajemy to za przestępstwo seksualne. Nawet jeśli jest związane z przemocą nie kodujemy w tej sytuacji wystąpienia „nieseksualnego przestępstwa związanego z

przemocą” (odniesienia lub wcześniejszego). Przykładowo łączną kwalifikację prawną będzie miało zgwałcenie ze szczególnym okrucieństwem, które doprowadziło do ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Zapisana kwalifikacja prawna wygląda w tej sytuacji następująco: art. 197 § 4 [oznaczenie zgwałcenia ze szczególnym okrucieństwem] w zb. z art. 156 § 1 [oznaczenie spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu] w zw. z art. 11 § 2 kk [oznaczenie zbiegu przepisów].

Naruszenie warunków probacji (kara w zawieszeniu, warunkowe przedterminowe zwolnienie, warunkowe umorzenie postępowania karnego)

Zasada: Jeśli zachowanie naruszające warunki probacji (kara w zawieszeniu, warunkowe przedterminowe zwolnienie, warunkowe umorzenie postępowania karnego) skutkujące aresztowaniem lub odwołaniem probacji mogło doprowadzić do oskarżenia/skazania za przestępstwo seksualne, gdyby sprawca już nie był objęty sankcją, to liczy się jako przestępstwo seksualne.

Określenie, czy naruszenie liczy się jako przestępstwo seksualne zależy zatem od jego natury. W przypadku niektórych naruszeń jest to jasne, np. jeśli przestępca dopuści się wykorzystania seksualnego dziecka lub gwałtu, podejmuje zachowania ekshibicjonistyczne albo posiada pornografię dziecięcą. Te naruszenia liczą się jako przestępstwo odniesienia, jeśli były ostatnimi przestępstwami seksualnymi popełnionymi przez danego sprawcę, które spotkały się z reakcją wymiaru sprawiedliwości.

Naruszenia związane z wystąpieniem sytuacji wysokiego ryzyka co do zasady nie są liczone jako przestępstwa seksualne. Najczęstsze naruszenia tego rodzaju polegają na przebywaniu, wbrew zakazowi, w określonych miejscach lub w obecności określonych osób, np. dzieci. Nie jest to uważane za przestępstwo seksualne, a jedynie za „naruszenie techniczne”. Kryterium jest to, czy dana osoba, gdyby nie obowiązywały jej warunki probacji, mogła zostać oskarżona albo skazana za to zachowanie. Osoba nie będąca przestępcą ???seksualnym nie mogłaby zostać oskarżona i skazana za przebywanie w obecności dzieci, więc tego rodzaju naruszenie nazywamy „naruszeniem technicznym”. Nieseksualne naruszenia nie są liczone, nawet wtedy, gdy występują w tym samym czasie co przestępstwa seksualne.

Wyjątkiem (czyli potraktowaniem sytuacji wysokiego ryzyka jako przestępstwa seksualnego) są sytuacje, gdy przestępstwo seksualne było nieuchronne, ale nie doszło do niego z uwagi na zadziałanie dodatkowych czynników, np. interwencji osób trzecich.

„Przestępstwa nieuchronne” – definicja

Przykładem sytuacji, w której uznajemy przestępstwo seksualne za nieuchronne jest odkrycie mężczyzny z historią karalności za wykorzystywanie seksualne dzieci przebywającego sam na sam z dzieckiem, z którym zaraz „ma bawić się w zapasy”. Innym przykładem jest namawianie

zwabienie 16-latki do samochodu przez mężczyznę karanego wcześniej za gwałty popełniane na nastolatkach.

Naruszenie zakazów określonych przez środki karne

W przypadku naruszenia zakazów określonych przez środki karne stosujemy te same zasady, co w przypadku naruszenia warunków probationi. Dotyczy to zarówno sytuacji, gdy środek karny został orzeczony na czas kary, na czas po odbyciu kary i gdy został orzeczony jako środek zabezpieczający.

Dotyczy to przede wszystkim środków karnych takich jak:

- zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, (art. 39 pkt 2 kk)
- zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi, (art. 39 pkt 2a kk)
- zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, (art. 39 pkt 2b kk)
- zakaz wstępu na imprezę masową, (art. 39 pkt 2c kk)

Naruszenie regulaminów i zasad obowiązujących instytucjach

Naruszenie regulaminów lub zasad skutkujące karą dyscyplinarną może być uznane za przestępstwo seksualne tylko w określonych warunkach. Po pierwsze, musi to być zachowanie seksualne o takim stopniu intruzywności, że gdyby sprawca nie był karany i zdarzyło to się na wolności, to mógłby zostać oskarżony. Zachowania podejmowane w niewłaściwym czasie i zachowania homoseksualne nie liczą się jako przestępstwa seksualne, mimo że czasem mogą się spotkać z karą. Drugi warunek to pewność oceniającego, że napaść seksualna miała miejsce i to właśnie za nią przestępca został ukarany.

W środowisku więziennym szczególnie ważne jest rozróżnienie między zachowaniami ukierunkowanymi (na określoną osobę) i nieukierunkowanymi. Jeśli przestępca został ukarany dyscyplinarne za masturbację przed funkcjonariuszką służby więziennej w sytuacji, gdy specjalnie zaczął się masturbować tak, aby ona to widziała, zostanie to uznane za przestępstwo seksualne. Z drugiej strony masturbujący się w celi sprawca mógł zostać zauważony przez funkcjonariuszkę, choć nie to było jego celem – to nie zostanie uznane za przestępstwo seksualne, choć czasem takie zachowania spotykają się z karami dyscyplinarnymi. Jeśli oceniający nie dysponuje wystarczającymi informacjami by określić czy zachowanie sprawcy, za które został ukarany dyscyplinarne było ukierunkowane czy nie, to niepewność ta jest rozstrzygana na korzyść ocenianego i zachowanie zostaje uznane za nieukierunkowane. W przypadku masturbacji

znaczenie ma też, czy jest chowana czy nie; masturbacja pod kołdrą nie zostanie uznana za nieprzyzwoite obnażanie się i za przestępstwo seksualne.

Dwa przykłady obrazują te rozróżnienia:

- 1) Osadzony masturbuje się w celi pod prześcieradłem w czasie, w którym personel zazwyczaj nie zagląda do celi. Niespodziewanie funkcjonariuszka spogląda przez wizjer i zauważa to zachowanie. Nie będzie to uznane za przestępstwo seksualne brane pod uwagę w STATIC-99, nawet jeśli przestępca został za to ukarany.
- 2) Osadzony masturbuje się w celi, nieprzykryty, tak, że jego penis w wzwodzie jest widoczny dla każdego, kto zajrzy do celi. Personel więzienny ma podstawy by sądzić, że czeka na lżejszy odgłos kroków funkcjonariuszki i wtedy zaczyna się masturbować. Jeśli zachowanie to spotkało się z karą dyscyplinarną, to zostanie uznane za przestępstwo seksualne brane pod uwagę w STATIC-99.

Zasada: Naruszenie regulaminów i zasad obowiązujących w instytucjach liczą się jako jeden zarzut/oskarżenie za każde orzeczenie/ukaranie.

Reguła: Naruszenie regulaminów i zasad obowiązujących w instytucjach liczą się jako jeden zarzut/oskarżenie za każde orzeczenie/ukaranie nawet wtedy, gdy dotyczy to wielokrotnych zdarzeń. Uzasadnieniem tej zasady jest to, że w niektórych instytucjach już bardzo drobne naruszenia są karane. Często naruszenie obejmuje jedynie sytuację, gdy funkcjonariuszka zagląda do celi i dostrzega masturbującego się osadzonego. Gdy w więzieniu popełnione są poważne przestępstwa seksualne, takie jak zgwałcenie i uśiłowanie zgwałcenia, to z reguły skutkują zarzutami/oskarżeniem.

Przestępcy z zaburzeniami psychicznymi i opóźnieni rozwojowo

W przypadku niektórych przestępców cierpiących na poważne zaburzenia psychiczne bądź opóźnienie rozwojowe oficjalna reakcja ze strony wymiaru sprawiedliwości jest mało prawdopodobna. W takiej sytuacji nieformalne przesłuchania i sankcje (np. objęcie terapią w reakcji na jakieś zachowanie seksualne) mogą być liczone jak zarzuty/oskarżenia i wyroki.

Duchowni i żołnierze

W przypadku osób należących do struktur religijnych i wojskowych (i podobnych zawodów) niektóre działania podejmowane wewnątrz tych organizacji mogą być uznawane za zarzuty/oskarżenia i skazania, i, co za tym idzie, zdarzenia nimi objęte mogą być uznawane za przestępstwa seksualne. By uznać działanie za skazanie sprawca musi zostać objęty jakąś formą oficjalnej sankcji. Przykładem sankcji jest wydalenie za stanu duchownego albo publiczne potępienie. Innym jest przeniesienie sprawcy wewnątrz organizacji, gdy jednostka przyjmująca

wie o popełnionym przez niego przestępstwie seksualnym i uważa się za uprawnioną do zajęcia się problemem lub do próby pomocy sprawcy. W takiej sytuacji przeniesienie to uważa się za ekwiwalent skierowania do jednostki penitencjarnej i liczy się to za jako skazanie za przestępstwo seksualne.

W przypadku osób należących do struktur religijnych i wojskowych, nauczycieli (i podobnych zawodów) samo przeniesienie do nowej parafii/szkoły/placówki albo na studia w celu powtórnej nauki nie może być uznane za skazanie i zdarzenie z nim związane nie może być uznane za przestępstwo seksualne.

Nieletni

Sytuacje, w których wobec nieletnich (osoby poniżej 17 r.ż.) zastosowano środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze w związku z przejawianą przez nich agresją seksualną liczą się jak skazania za przestępstwa seksualne. Jeśli osoby w wieku 15-17 lat odpowiadają jak dorośli za przestępstwa seksualne traktujemy zarzuty/oskarżenia i wyroki tak jak w analogicznej sytuacji u osób dorosłych. Jeśli wobec sprawcy zastosowano środki wychowawcze albo lecznicze w związku z przejawianiem przez niego przemocy seksualnej gdy miał mniej niż 13 lat, traktujemy te sytuacje jak skazania za przestępstwa seksualne. Środki wychowawcze, lecznicze i poprawcze są orzekane przez Sądy Rodzinne na podstawie Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Warunkowe umorzenie postępowania

Jeśli warunkowo umorzono postępowanie za przestępstwo seksualne traktujemy to nie jak oskarżenie o przestępstwo seksualne, a jak skazanie.

Przestępstwa podobnie przebiegające

Przykład: sprawca zaatakował trzy różne kobiety przy trzech różnych okazjach. W pierwszych dwóch przypadkach uderzył je w twarz, zaciągnął je do lasu i zgwałcił je, a później skazano go za zgwałcenia. W trzecim przypadku uderzył kobietę w twarz, zaczął ciągnąć za rękę, ale ona stawiała poważny opór, w związku z czym pobił ją i odszedł, po czym skazano go za spowodowanie uszczerbku na zdrowiu. W tym przypadku można przyjąć, że także trzecie przestępstwo było związane z motywacją seksualną, co z kolei powoduje zaklasyfikowanie go jako przestępstwa seksualnego. W takich sytuacjach, jeśli brak wskazówek co do możliwego innego podłoża działania sprawcy, przestępstwa nieseksualne należy traktować jako seksualne.

Patrz także „Przestępstwa nieuchronne” powyżej i uwagi o kodowaniu ciągów podobnych przestępstw w podrozdziale „Pozycja #5 – Wcześniejsze przestępstwa seksualne”.

Przestępstwo odniesienia

Przestępstwo odniesienia to, co do zasady, ostatnie popełnione przestępstwo seksualne. Może to być zachowanie skutkujące zarzutami/oskarżeniem, skazaniem, aresztem lub inną oficjalną reakcją (patrz uwagi przy definicji przestępstwa seksualnego). Czasem przestępstwo odniesienia obejmuje wielokrotne zdarzenia, wiele ofiar i przestępstw popełnionych w różnym czasie, ponieważ przestępca mógł być nie wykryty i zatrzymany. Niektórzy przestępcy są zatrzymywani dopiero po ciągu przestępczym. Jeśli skutkują one jednym wyrokiem, wszystkie zdarzenia są traktowane jako część jednego przestępstwa odniesienia. Wyroki, które nie utrzymują się w apelacji mogą być liczone jako przestępstwo odniesienia. Także zarzuty/oskarżenia o przestępstwa seksualne, co do których sprawca zostaje uznany za niewinnego mogą być uznane za przestępstwo odniesienia

Większość (70%) osób z oryginalnej próby normalizacyjnej STATIC-99 nie miało w aktach informacji o żadnych wcześniejszych przestępstwach seksualnych; ich przestępstwo odniesienia było ich pierwszym oficjalnie zarejestrowanym przewinieniem seksualnym. W związku z tym STATIC-99 jest trafny także w stosunku do sprawców spotykających się z pierwszymi oskarżeniami/zarzutami dotyczącymi przestępstw seksualnych.

Uniewinnienia

Zarzuty/oskarżenia o przestępstwa seksualne, co do których sprawca zostaje uznany za niewinnego mogą być uznane za przestępstwo odniesienia i liczą się jak zarzuty.

Wyroki uchylone w apelacji

Wyroki, które nie utrzymują się w apelacji mogą być liczone jako przestępstwo odniesienia.

„Wykrycie” przez służby społeczne

„Wykrycie” przez służby społeczne (np. opiekę społeczną) nie jest uznawane za oficjalną sankcję/reakcję, nie może być zatem uznane za zarzuty/oskarżenia albo skazania i stworzyć nowego przestępstwa odniesienia.

Odwołanie przedterminowego warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie i inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości

Czasem przestępcy skazani na dożywocie lub inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości, zwolnieni warunkowo, popełniają nowe przestępstwo lub naruszają warunki zwolnienia. Czasem gdy to się zdarza zamiast oskarżenia o nowe przestępstwo lub naruszenie,

tylko warunkowe zwolnienie jest odwoływane. Z reguły postępuje się, tak by zaoszczędzić czas i zasoby sądu, jako że ci przestępcy i bez nowego postępowania są objęci wyrokiem i karą.

Jeśli zajdzie taka sytuacja to, jeżeli zachowanie będące przyczyną odwołania warunkowego zwolnienia jest na tyle poważne, że gdyby dopuściła się go osoba niekarana, to spotkała by się z zarzutami/oskarżeniem, to należy traktować je jako przestępstwo odniesienia. Uwaga: oceniający powinien być pewny, że zachowania te, gdyby sprawca nie był już poddany karze, spotkałyby się z zarzutami/oskarżeniem.

Dawne przestępstwa

Oceniający może spotkać się z sytuacją, w której sprawca stanął przed sądem w związku z kilkoma popełnionymi przestępstwami, z których każde miało miejsce kilka lub więcej lat wcześniej. Najczęściej tak jest, gdy przestępca popełniał przestępstwa przeciwko dzieciom, które ujawniły to i go oskarżyły już jako osoby dorosłe. Zdarza się, że po pierwszych zarzutach/oskarżeniach ujawniają się kolejne ofiary i formułowane są kolejne zarzuty/oskarżenia. Oceniający spotyka się wtedy z sytuacją, gdy sprawca, który nigdy wcześniej nie stał przed sądem ma wiele zarzutów, wiele rozpraw i być może także wiele wyroków. W takich sytuacjach, gdy sprawca nigdy nie stał przed sądem, czyny, których dotyczyły wszystkie zarzuty, obecności w sądzie i wyroki stają się „zbiorowym punktem odniesienia” i wszystkie są częścią jednego przestępstwa odniesienia.

Zbiorowy punkt odniesienia

Sprawca mógł popełnić wiele przestępstw seksualnych pod różnymi jurysdykcjami, w czasie długiego okresu, w ciągu przestępstw lub przestępstwie ciągłym zanim zostanie wykryty lub aresztowany. Pomimo tego, że przestępca został kilka razy skazany w różnych jurysdykcjach, następujące po sobie wyroki i zarzuty/oskarżenia stworzą jeden „zbiorowy punkt odniesienia”. Ten „ciąg” przestępstw uważany jest za jedną grupę – wczesne czyny nie są uważane, za „wcześniejsze przestępstwa seksualne”, natomiast razem z ostatnimi czynami stworzą zbiorowy punkt odniesienia. Dzieje się tak, ponieważ sprawca nie został „złapany” i objęty jakimś rodzajem sankcji, po której „wybrałby” ponowne popełnienie przestępstwa pomimo tej sankcji. Co więcej, dawne przestępstwa, które zostały wykryte po tym, jak sprawca został skazany za nowsze przestępstwa, zostaną uznane za część przestępstwa odniesienia (pseudorecydywa) i są częścią zbiorowego punktu odniesienia (patrz następny akapit).

By dwa przestępstwa zostały uznane za oddzielne, drugie z nich musi być popełnione po tym, jak sprawca został wykryty i zatrzymany lub objęty sankcją za pierwsze z nich. Na przykład, przestępstwo popełnione gdy przestępca został zwolniony za kaucją za poprzednie przestępstwo seksualne zastąpi pierwsze przestępstwo i zostanie przestępstwem odniesienia. Dzieje się tak, ponieważ sprawca wiedział, że jego poprzednie przestępstwo zostało wykryte i „wybrał” recydywę.

Zbiorowy punkt odniesienia może pojawić się na 3 sposoby.

Pierwszy z nich ma miejsce, gdy sprawca popełni wiele przestępstw w tym samym czasie i są one kolejno ścigane i karane.

Drugi pojawia się, gdy przestępstwo odniesienia zostało ustalone, a następnie oceniający odkrywa wcześniejsze przestępstwa, których popełnienia nigdy nie zarzucono sprawcy. Wcześniejsze przestępstwa zostają częścią zbiorowego punktu odniesienia. Taka sytuacja jest nazywana także „pseudorecydywą”. Należy pamiętać, że dawne zarzuty/oskarżenia nie są liczone jako „wcześniejsze przestępstwa seksualne”, bo przestępcze zachowanie nie spotkało się z konsekwencjami przed popełnieniem kolejnego. Istotą jest tutaj to, że przestępca nie został ukarany za swoje przestępcze zachowanie i „wybrał” ponowne popełnienie przestępstwa.

Trzecia sytuacja ma miejsce gdy sprawca został w krótkim czasie oskarżony o popełnienie kilku przestępstw, ale oskarżenia te występują nie w jednym postępowaniu, a w kilku oddzielnych. W następstwie tego sprawca może zostać skazany w kilku oddzielnych wyrokach. Gdy oceniający analizuje te wyroki, widoczne jest, że w pewnym momencie długotrwała działalność przestępcza została wykryta – całość tej działalności jest uznawana za jeden zbiorowy punkt odniesienia. Nie należy w takiej sytuacji ostatniego wyroku (objętych nim przestępstw) uznawać za przestępstwo odniesienia a wcześniejszych – za wcześniejsze przestępstwa seksualne. Inny przykład tego wariantu to sytuacja gdy sprawca popełnia kilka przestępstw w odstępach czasu, nie będąc wykrytym między nimi. W końcu zostaje złapany i oskarżony, ale całość jego działalności przestępczej zostaje uznana za jeden zbiorowy punkt odniesienia, ponieważ między poszczególnymi przestępstwami nie był karany za wcześniejsze z nich.

Przykład: Sprawca dopuszcza się gwałtu, zostaje zatrzymany, oskarżony i zwolniony za kaucją. Zaraz po zwolnieniu dopuszcza się kolejnego zgwałcenia, zostaje znowu zatrzymany i oskarżony. Ponieważ sprawca został zatrzymany i oskarżony pomiędzy przestępstwami, postawione mu zarzuty i ewentualne skazania uznaje się za obejmujące oddzielne przestępstwa. Jeśli są to ostatnie przestępstwa przez niego popełnione, to drugie z nich zostaje przestępstwem odniesienia a pierwsze wcześniejszym przestępstwem seksualnym.

Przykład: Jeśli sprawca dopuści się zgwałcenia w styczniu, kolejnego w marcu, kolejnego w maju i kolejnego w czerwcu, to wszystkie te przestępstwa (a nie tylko ostatnie z nich) tworzą zbiorowy punkt odniesienia i są częścią przestępstwa odniesienia. Dzieje się tak, ponieważ między nimi sprawca nie był wykryty i nie poniósł żadnych konsekwencji.

Pseudorecydywa

Z pseudorecydywą mamy do czynienia, gdy sprawca aktualnie objęty postępowaniem karnym (w jakiegokolwiek formie, także wykonawczym – czyli odbywający karę) zostaje oskarżony o popełnienie dawnych czynów, które nigdy nie były mu zarzucane. Najczęściej dzieje się tak, gdy rozgłos związany z procesem lub zwolnieniem sprawcy skłania ofiary dawnych przestępstw do ujawnienia, co prowadzi do nowych zarzutów.

Przykład: Pan Kowalski został skazany w 1998 roku za trzy wykorzystania seksualne dziecka. Miały one miejsce w latach 70-tych. Na skutek rozgłosu, jaki powstał gdy do mediów przedostała się w 2002 roku informacja o jego możliwym zwolnieniu, dwie kolejne, obecnie dorosłe, ofiary ujawniły dawne przestępstwa i w 2002 roku postawiono Kowalskiemu kolejne zarzuty. Przestępstwa te miały miejsce w latach 70-tych, ale ofiary nie ujawniały ich aż do 2002 roku. Kowalski nigdy nie był za nie w żaden sposób ukarany i w jego aktach w 1998 roku nie było na ich temat żadnej informacji.

Przestępstwa, za które sprawca nigdy nie został pociągnięty do odpowiedzialności, które wyszły na jaw, kiedy był już objęty postępowaniem karnym w związku z innymi przestępstwami, „dołączają” do nowych przestępstw i stają się częścią zbiorowego punktu odniesienia.

Przestępstwa późniejsze niż przestępstwo odniesienia

Przestępstwa, które pojawiają się po przestępstwie odniesienia nie są oceniane na potrzeby STATIC-99. Jeśli sprawca popełni, po przestępstwie odniesienia, nowe przestępstwo seksualne, to staje się ono nowym przestępstwem odniesienia. Jeśli natomiast popełni, po przestępstwie odniesienia, przestępstwo związane z przemocą, to nie jest ono w żaden sposób uwzględniane w STATIC-99, choć fakt ten jest istotnym czynnikiem ryzyka, który przy całościowej ocenie ryzyka powinien być wzięty pod uwagę.

Przykład (seksualne przestępstwo po przestępstwie odniesienia): sprawca popełnił przestępstwo seksualne, został aresztowany, oskarżony i zwolniony za kaucją (odpowiada z tzw. „wolnej stopy”). Ma być przeprowadzona ocena ryzyka, ale zanim ma to miejsce, popełnia on nowe przestępstwo seksualne, zostaje ponownie zatrzymany i oskarżony. Ponieważ przestępca w międzyczasie był zatrzymany, oskarżony i zwolniony za kaucją nie traktujemy tego jako ciąg przestępstw. „Wybrał” ponowne popełnienie czynu wiedząc, że jest objęty sankcją. Te nowe zarzuty, a także ewentualny nowy wyrok będą uznane za związane z nowym przestępstwem seksualnym. W tej sytuacji to nowe przestępstwo zostanie (jeśli nie popełni on kolejnych przestępstw) nowym przestępstwem odniesienia, a pierwsze przestępstwo (to po którym był zatrzymany, oskarżony i zwolniony za kaucją) będzie liczone jako „wcześniejsze przestępstwo seksualne”.

Przykład (przestępstwo związane z przemocą po przestępstwie odniesienia): sprawca odbywający karę pozbawienia wolności za przestępstwo seksualne popełnia i zostaje skazany za poważne przestępstwo związane z przemocą. Nie będzie ono liczone ani przy ocenie pozycji #3 (Skazanie za nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą) ani przy pozycji #4 (Skazanie za wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą), choć powinno być uwzględnione przy całościowej ocenie ryzyka.

Wcześniejsze przestępstwa

Wcześniejsze przestępstwo to każde przestępstwo seksualne lub nieseksualne, naruszenie zasad i regulaminów panujących w instytucjach, warunków probacji, nałożonych środków karnych, związane z aresztowaniem, oskarżeniem, skazaniem lub inną reakcją systemu sprawiedliwości karnej, jeśli nastąpiła ona PRZED przestępstwem odniesienia. Dotyczy to zarówno przestępstw popełnionych w dorosłości, jak i tych popełnionych jako nieletni sprawca. Co do zasady, by przestępstwo zostało uznane za wcześniejsze sankcja za nie musi być nałożona/reakcja systemu sprawiedliwości karnej musi mieć miejsce zanim przestępstwo odniesienia zostało popełnione. Gdy sprawca będąc świadomy tej sankcji/reakcji na pierwotne przestępstwo popełni kolejne, to zostaje ono nowym przestępstwem odniesienia, a przestępstwo pierwotne zostaje „wcześniejszym przestępstwem seksualnym”. Przykładowo, sprawca dopuszczający się groomingu zostaje oskarżony, ale odpowiada z wolnej stopy. W tym czasie składa osobie poniżej 15 r. ż. propozycję odbycia kontaktu seksualnego. Ta propozycja zostaje nowym przestępstwem odniesienia a grooming jest traktowany jako „wcześniejsze przestępstwo seksualne”.

By uznawać naruszenie warunków probacji albo nałożonych środków karnych jako wcześniejsze przestępstwa seksualne, muszą one być „rzeczywistymi przestępstwami”, tzn. czynami, które spowodowałyby oskarżenie osoby, gdyby już nie była objęta wymienionymi środkami. „Naruszenia techniczne”, takie jak np. przebywanie w obecności małoletnich nie są tu brane pod uwagę.

Zasady oceny 10 pozycji

Pozycja #1 – Młody

Prawidłowość: Badania (Hanson, 2001) pokazują, że recydywa seksualna jest bardziej prawdopodobna we wczesnej dorosłości niż późniejszym okresie życia (patrz Wykres 1 na następnej stronie).

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić tę pozycję należy potwierdzić datę urodzenia sprawcy lub w inny sposób ustalić jego wiek.

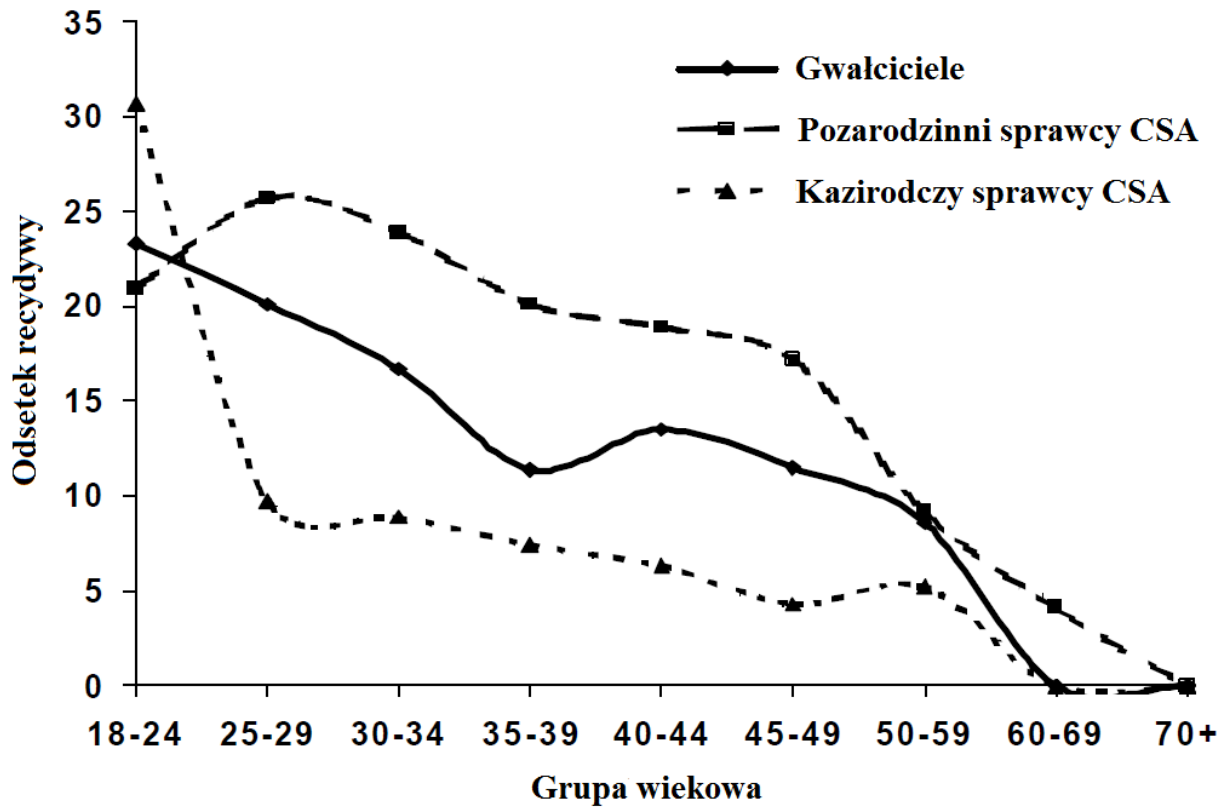
Podstawowa reguła: Jeśli sprawca ma (będzie miał) ukończone 18 i nieukończone 25 lat w momencie ekspozycji na ryzyko należy zakodować tę pozycję jako „1”. Jeżeli sprawca ma (będzie miał) ukończone 25 lat w momencie ekspozycji na ryzyko należy zakodować tę pozycję jako „0”.

STATIC-99 nie służy do oceny osób mających w momencie ekspozycji na ryzyko mniej niż 18 lat.

W pewnych warunkach, takich jak przewidywane zwolnienie, ocenia się ryzyko w określonym momencie w przyszłości. Przykładowo: ocena ryzyka jest dokonywana w styczniu, sprawca spełni warunki do zwolnienia we wrześniu a w maju ma 25 urodziny. Jeśli ocena szacowanego ryzyka ponownego popełnienia przestępstwa jest dokonywana to, ponieważ w czasie ekspozycji na ryzyko będzie miał skończone 25 lat, nie otrzyma punktu za wiek mniejszy niż 25 lat, mimo tego, że obecnie ma 24 lata. dla jego zwolnienia we wrześniu. Ryzyko jest obliczane w oparciu o wiek w momencie ekspozycji na ryzyko.

Czasem dokładna data zwolnienia może nie być określona. W takich sytuacjach należy stosować określenia warunkowe wskazujące na to jak ocena ryzyka zmieniałaby się wraz z opóźnieniem daty zwolnienia.

Wykres 1. Rozkład wieku w którym ma miejsce recydywa seksualna.

Gwałciciele (n = 1133)

Sprawcy pozarodzinnego wykorzystania seksualnego dziecka [Pozarodzinni sprawcy CSA]
(n = 1411)

Sprawcy kazirodczego wykorzystania seksualnego dziecka [Kazirodzczy sprawcy CSA]
(n = 1207)

Hanson, R. K. (2002). Recidivism and age: Follow-up data on 4,673 sexual offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, 17, 1046-1062.

Hanson, R. K. (2001). *Age and sexual recidivism: A comparison of rapists and child molesters*. User Report 2001-01. Ottawa: Department of the Solicitor General of Canada. Department of the Solicitor General of Canada website, www.sgc.gc.ca

Pozycja #2 Kiedykolwiek żył z partnerem intymnym – 2 lata

Prawidłowość: Badania wskazują, że długotrwała relacja intymna z określoną osobą może być czynnikiem ochronnym względem recydywy seksualnej (parz Hanson, Bussiere, 1998, Tabela 1 pozycje “ Single (never married) and Married (currently)”. Względne ryzyko recydywy seksualnej jest niższe u mężczyzn, którzy są (byli) zdolni do nawiązania związków intymnych.

Informacje potrzebne do oceny pozycji: Wskazane jest potwierdzenie historii związków sprawcy w aktach lub innych niezależnych (od sprawcy) źródłach.

Podstawowa reguła: Jeśli sprawca nigdy w dorosłości nie nawiązał związku intymnego trwającego co najmniej dwa lata – zakoduj „1”. Jeśli kiedykolwiek w dorosłości nawiązał taki związek – zakoduj „0”.

Pozycja ta jest wskaźnikiem mającym pokazywać, czy sprawca ma osobowościowe/psychologiczne zasoby, by nawiązać względnie stały, małżeński lub podobny do małżeńskiego związek z drugą osobą. Nie ma znaczenia, czy jest to związek hetero-, czy homoseksualny.

Brak danych. Pozycja #2 jest jedyną pozycją w STATIC-99 która może być pominięta. Jeśli brak informacji potrzebnych do jej zakodowania należy zakodować „0” – tak jakby sprawca żył kiedyś z partnerem intymnym co najmniej dwa lata.

Wskazane jest potwierdzenie historii związków sprawcy w aktach lub innych niezależnych (od sprawcy) źródłach. W razie braku takich źródeł można oprzeć się na informacjach pochodzących z samoopisu, jeśli oceniający oceni je jako rozsądne i wiarygodne. W pewnych przypadkach (imigranci, uchodźcy z krajów trzeciego świata) dostęp do akt lub innych niezależnych (od sprawcy) źródeł danych nie jest możliwy. Jeśli oceniający jest przekonany, że sprawca żył z intymnym partnerem minimum dwa lata koduje „0”. Bardzo wskazane jest jednak potwierdzenie tego przekonania opierając się o akta lub inne oficjalne dane, zwłaszcza jeśli ocena odbywa się w sytuacji sporu i przestępca ma motyw, by udawać, że żył w związku, który w rzeczywistości nie istniał.

W sytuacjach, gdy potwierdzenie historii związków nie jest możliwe, oceniający może także zakodować tę pozycję na oba sposoby i wynikającą z tego różnicę w przewidywanym ryzyku opisać w raporcie.

Jeśli osoby były uwięzione przez większość życia lub są względnie młode i nie miały okazji nawiązać trwającej co najmniej dwa lata relacji intymnej mimo tego są oceniane jako nigdy nie żyjące z intymnym partnerem co najmniej dwa lata. Otrzymują „1”. Dzieje się tak z dwóch powodów. Po pierwsze, w ten sposób oceniano tę pozycję w oryginalnej próbie normalizacyjnej i zmiana tego sposobu obniżyłaby trafność przewidywań opartych na STATIC-99. Po drugie, uznaje się, że aktualne bycie w takim związku lub doświadczenie tego w przeszłości jest czynnikiem ochronnym. W związku z czym przyczyna jego nieobecności nie wpływa na poziom ryzyka.

Przestępca otrzymuje punkt, jeśli nigdy nie żył w z dorosłym partnerem intymnym (mężczyzną lub kobietą) co najmniej dwa lata. Za dorosłego uznaje się osobę mogącą samodzielnie wyrazić zgodę na zawarcie małżeństwa. Musi to być związek z tą samą osobą przez dwa lata.

Co do zasady związku z dorosłymi ofiarami się nie liczą. Jeśli jednak sprawca był z ofiarą w związku intymnym przez dwa lata przed tym jak popełnił przestępstwo na jej szkodę, to związek ten będzie się liczył i należy zakodować „0”. Jeśli jednak nadużycia seksualne zaczęły się przed upływem dwóch lat od początku związku, to związek ten nie liczy się bez względu na jego długość.

Sytuacje, w których sprawca żył ponad dwa lata w związku z małoletnią ofiarą nie są liczone jako życie z intymnym partnerem i należy zakodować „1”. Także nielegalne związki (np. kazirodcza relacja z matką) i związki z już dorosłymi małoletnimi ofiarami należy zakodować „0”. Określenie „związki z już dorosłymi małoletnimi ofiarami” odnoszą się do sytuacji, w których sprawca wykorzystał małoletnią ofiarę, a ona jest już dorosła i żyje z nim w związku intymnym albo już w dorosłości przeżyła z nim w związku intymnym co najmniej dwa lata.

Wyłączenia:

- Małżeństwa żyjące mniej niż dwa lata razem nie liczą się.
- Nawiązane w więzieniu związki z partnerami intymnymi płci męskiej nie liczą się.
- Małżeństwa zawarte w więzieniu (jakiegokolwiek długości) – nie liczy się ten okres małżeństwa, który sprawca spędził będąc pozbawiony wolności.
- Nielegalne związki (np. kazirodcza relacja z matką) nie liczą się.
- Związki z obiektami innymi niż ludzie nie liczą się.
- Związki ze swoimi ofiarami nie liczą się (patrz wyjątek powyżej).
- Księża i inne osoby, które z jakiegokolwiek powodu wybrały, jako styl życia, nie zawarcie małżeństwa/związku intymnego, mimo tego są oceniane jako te, które nigdy nie żyły z intymnym partnerem.

Długie nieobecności

W pewnych krajach lub regionach częste jest długotrwałe przebywanie z dala od domu małżeńskiego/rodzinnego. Przykładowo dotyczy to osób pracujących na emigracji, na platformach wiertniczych, marynarzy, żołnierzy. Choć co do zasady narzędzia do oceny ryzyka wymagają co najmniej dwuletniego wspólnego zamieszkania dopuszczalne jest jednak rozważenie zakwalifikowania takich związków. Jeśli przestępca posiada określony dom, który dzieli z partnerem intymnym i związek trwa dłużej niż dwa lata oceniający powinien dokładniej przyjrzeć się naturze i trwałości tego związku. Oceniający powinien spróbować ustalić, czy pomimo długotrwałych nieobecności związek ten wygląda na szczerą próbę zaangażowania się w długotrwały związek, czy też jest utrzymywany przez przestępcę jedynie ze względu na związane z nim udogodnienia.

Jeśli relacja ta wygląda na szczerą próbę zaangażowania się w długotrwały związek, należy uznać, że sprawca żył z partnerem intymnym i zakodować „0”. Jeśli oceniający uzna, że jest to związek utrzymywany ze względu na związane z nim udogodnienia, to należy zakodować „1”.

Pozycja #3 Nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania

Prawidłowość: Metaanaliza wykazała, że dopuszczanie się przemocy w przeszłości jest czynnikiem pozwalającym przewidywać dopuszczanie się przemocy w przyszłości (patrz Hanson, Bussiere, 1998, Tabela 2, pozycja „Prior Violent Offences”). Obecność nieseksualnej przemocy pozwala przewidywać rozmiary mającej wystąpić w przyszłości przemocy i to, czy w ogóle ona wystąpi (Hanson, Bussiere, 1998). Czynniki te zostały włączone do STATIC-99, ponieważ w oryginalnej próbie normalizacyjnej wykazywał niewielki pozytywny związek z recydywą seksualną (Hanson, Thornton, niepublikowane dane).

W angielskich danych, skazania za nieseksualną przemoc pozwalały przewidywać bardziej dopuszczenie się zgwałcenia (wymuszonej penetracji seksualnej) niż innych rodzajów przestępstw seksualnych (Thornton, Travers, 1991). W niektórych angielskich grupach danych czynnik ten pozwalał przewidywać także skazanie za jakiegokolwiek przestępstwo seksualne.

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić tę pozycję konieczny jest dostęp do oficjalnych danych o karalności zawartych np. w aktach sądowych lub penitencjarnych. Informacje dotyczące skazań pochodzące z samoopisu nie mogą być, poza wyjątkowymi, rzadkimi sytuacjami (patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99”) uznawane.

Podstawowa reguła: Jeśli dane dotyczące karalności przestępcy pokazują, że w tym samym czasie, w którym był karany za seksualne przestępstwo odniesienia, był skazany także za oddzielne nieseksualne przestępstwo związane z przemocą, należy zakodować tę pozycję jako „1”. Jeśli dane dotyczące karalności przestępcy nie pokazują, że w tym samym czasie, w którym był karany za seksualne przestępstwo odniesienia, był skazany także za oddzielne nieseksualne przestępstwo związane z przemocą, należy zakodować tę pozycję jako „0”

Ta pozycja odwołuje się do skazań za nieseksualne przestępstwa związane z przemocą, które były objęte tym samym postępowaniem karnym co przestępstwo odniesienia i są najczęściej ujęte w oddzielnych punktach tego samego wyroku. Konieczne jest, by były to przestępstwa oddzielne od przestępstwa seksualnego. Należy zwrócić uwagę, czy nie pozostają w zbiegu (art. 11 § 2 kk) z przestępstwami seksualnymi – jeśli pozostają, nie należy uznawać ich za oddzielne. Przestępstwa te mogły być popełnione na szkodę tych samych lub innych ofiar co przestępstwo odniesienia.

Zarówno skazania za przestępstwa popełnione jako dorośli i jako nieletni są uwzględniane. Jeśli nieletni nie został skazany, lecz w następstwie dopuszczenia się przemocy zastosowano wobec niego środki lecznicze, wychowawcze lub poprawcze (zgodnie z Ustawą o postępowaniu w sprawach nieletnich) należy traktować to jako skazanie.

Najczęstsze uwzględniane kwalifikacje prawne:

- Przemoc z powodów rasowych, religijnych itp. (art. 119 kk)
- Zabójstwo i morderstwo (art. 148 kk)
- Ciężkie uszkodzenie ciała (art. 156 kk)
- Średnie i lekkie uszkodzenie ciała (art. 157 § 1 i 2 kk)
- Bójka i pobicie (art. 158 kk)
- Podpalenie (163§ 1 pkt 1 kk)
- Pozbawienie wolności (art. 189 kk)
- Groźba karalna (art. 190 kk)
- Zmuszanie (art. 191 kk)
- Znęcanie się (art. 207 kk)
- Naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 kk)
- Branie lub przetrzymywanie zakładnika (art. 252 kk)
- Rozbój (art. 280 kk)
- Kradzież rozbójnicza (art. 281 kk)
- Wymuszenie rozbójnicze (art. 282 kk)

Należy pamiętać, że oprócz tego występuje wiele rzadkich kwalifikacji prawnych związanych z przemocą (np. zamach terrorystyczny, art. 140 kk), a niektóre kwalifikacje opisują przestępstwa, które raz obejmują przemoc, a raz nie (np. art. 161 kk, narażenie na zarażenie się wirusem HIV lub inną ciężką chorobą). Dlatego zawsze należy dążyć do zapoznania się z oficjalnym opisem czynu (zawartym np. w sentencji i uzasadnieniu wyroku, akcie oskarżenia). Gdy nie jest to możliwe i oceniający zna jedynie kwalifikację prawną czynu powinien sprawdzić, jakiemu przestępstwu ono odpowiada. Jeśli jest to przestępstwo nieseksualne i zawsze związane z przemocą należy zakodować „1”. Jeśli jest to przestępstwo nieseksualne, które może być związane z przemocą, w zależności od jego przebiegu, ale brak jego opisu, należy uznać je za niezwiązane z przemocą i zakodować „0”.

Jeśli z dostępnych informacji wynika, że przestępstwo związane z przemocą o nieseksualnej kwalifikacji prawnej (czyli inne artykuły kk niż 107-204) miało komponent seksualny, liczy się je zarówno jako przestępstwo seksualne, jak i jako nieseksualne przestępstwo związane z przemocą.

Wyłączenia:

- Przestępstwa, które skutkowały jedynie aresztowaniem lub oskarżeniem nie liczą się.
- Wyroki uchylone w apelacji lub kasacji nie liczą się.
- Skazania późniejsze niż skazanie za przestępstwo odniesienia nie liczą się.
- Naruszenie zasad i regulaminów instytucji.
- Przestępstwa związane z wypadkami drogowymi i przestępstwa nieumyślne.

Lista przestępstw określonych w polskim kodeksie karnym, które zawsze liczą się jako seksualne – a nie nieseksualne związane z przemocą – patrz lista przestępstw A i B w podrozdziale „Przestępstwo seksualne” na stronach ...

Sytuacje, w których przestępstwa liczą się jednocześnie jako seksualne i nieseksualne związane z przemocą

Jeśli przestępstwo popełnione przez sprawcę otrzymało nieseksualną klasyfikację prawną, a oceniający wie lub uważa za bardziej prawdopodobne, że miało ono seksualny charakter, należy traktować je jednocześnie jako przestępstwo seksualne i nieseksualne związane z przemocą.

Przykład 1

Karalność Jana Kowalskiego			
Data	Oskarżenie	Skazanie	Kara
Lipiec 2000	Zmuszanie (art. 191 § kk)	Zmuszanie (art. 191 § kk)	2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lat

Jeśli oceniający wie, że ukarane zachowanie miało naturę seksualną (np. dotyczyło zmuszania do zachowań seksualnych), uznaje je jednocześnie za przestępstwo seksualne (przestępstwo odniesienia lub wcześniejsze, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne) i za nieseksualne przestępstwo związane z przemocą (przestępstwo odniesienia lub wcześniejsze, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne).

Przykład 2

Karalność Jana Kowalskiego					
Data	Oskarżenie		Skazanie		Kara
Lipiec 2000	I.	Zmuszanie (art. 191 § kk)	I.	Zmuszanie (art. 191 § kk)	2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lat
	II.	Zgwałcenie(art. 191 § 2 kk)	II.	Zgwałcenie(art. 191 § 2 kk)	

Jeśli oceniający wie, że ukarane zachowanie miało naturę seksualną (np. dotyczyło zmuszania do zachowań seksualnych), w tej sytuacji uznaje, że ma do czynienia z dwoma przestępstwami seksualnymi (będącymi częścią przestępstwa odniesienia lub wcześniejszymi przestępstwami seksualnymi, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne) i z jednym nieseksualnym przestępstwem związanym z przemocą (przestępstwem odniesienia lub wcześniejszym, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne).

Przykładem takiej sytuacji jest też zabójstwo na tle seksualnym, za które sprawca został skazany jedynie przy użyciu klasyfikacji prawnej odpowiadającej zabójstwo (art. 148 § 1 kk).

Odwołanie przedterminowego warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie i inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości

Czasem przestępcy skazani na dożywocie lub inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości, zwolnieni warunkowo, popełniają nowe przestępstwo lub naruszają warunki zwolnienia. Czasem gdy to się zdarza zamiast oskarżenia o nowe przestępstwo lub naruszenie tylko warunkowe zwolnienie jest odwoływane. Jeśli zajdzie taka sytuacja to, jeżeli zachowanie będące przyczyną odwołania warunkowego zwolnienia jest na tyle poważne, że gdyby dopuściła się go osoba niekarana to spotkała by się z oskarżeniem o popełnienie nieseksualnego przestępstwa związanego z przemocą, to należy traktować je jako przestępstwo. Jeśli będzie ukarane w tym samym czasie co zachowania seksualne stające się przestępstwem odniesienia to należy zakodować je jako nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą. Uwaga: oceniający powinien być pewny, że zachowania te, gdyby sprawca nie był już poddany karze, spotkałyby się z zarzutami/oskarżeniem.

Pozycja #4 Wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania

Prawidłowość: Metaanaliza wykazała, że dopuszczanie się przemocy w przeszłości jest czynnikiem pozwalającym przewidywać dopuszczanie się przemocy w przyszłości (patrz Hanson, Bussiere, 1998, Tabela 2, pozycja „Prior Violent Offences”). Obecność nieseksualnej przemocy pozwala przewidywać rozmiary mającej wystąpić w przyszłości przemocy i to, czy w ogóle ona wystąpi (Hanson, Bussiere, 1998). Czynniki te zostały włączone do STATIC-99, ponieważ w oryginalnej próbie normalizacyjnej wykazywał niewielki pozytywny związek z recydywą seksualną (Hanson, Thornton, niepublikowane dane).

W angielskich danych, skazania za nieseksualną przemoc pozwalały przewidywać bardziej dopuszczenie się zgwałcenia (wymuszonej penetracji seksualnej) niż innych rodzajów przestępstw seksualnych (Thornton, Travers, 1991). W niektórych angielskich grupach danych czynniki te pozwalały przewidywać także skazanie za jakiegokolwiek przestępstwo seksualne. Analizy prowadzone na dodatkowych zbiorach danych potwierdziły związek między wcześniejszą przemocą nieseksualną a recydywą seksualną (Hanson, Thornton, 2002).

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić tę pozycję konieczny jest dostęp do oficjalnych danych o karalności zawartych np. w aktach sądowych lub penitencjarnych. Informacje dotyczące skazań pochodzące z samoopisu nie mogą być, poza wyjątkowymi, rzadkimi sytuacjami (patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99”) uznawane.

Podstawowa reguła: Jeśli dane dotyczące karalności przestępcy pokazują, że przed skazaniem za przestępstwo odniesienia sprawca był skazany za oddzielne nieseksualne przestępstwo związane z przemocą należy zakodować „1”. Jeśli dane dotyczące karalności przestępcy nie pokazują, przed popełnieniem przestępstwa odniesienia był skazany za oddzielne nieseksualne przestępstwo związane z przemocą, należy zakodować tę pozycję jako „0”.

Ta pozycja odwołuje się do skazań za nieseksualne przestępstwa związane z przemocą, które były objęte wcześniejszym postępowaniem karnym niż przestępstwo. Konieczne jest, by były to przestępstwa oddzielne od przestępstw seksualnych. Należy zwrócić uwagę, czy nie pozostają w zbiegu (art. 11 § 2 kk) z przestępstwami seksualnymi – jeśli pozostają, nie należy uznawać ich za oddzielne. Przestępstwa te mogły być popełnione na szkodę tych samych lub innych ofiar co przestępstwo odniesienia, ale by je uwzględnić sprawca musiał zostać za nie skazany przed skazaniem za przestępstwo odniesienia. Każde nieseksualne przestępstwo związane z przemocą powinno być uwzględnione, jeśli tylko sprawca został za nie skazany przed skazaniem za przestępstwo odniesienia.

Zarówno skazania za przestępstwa popełnione jako dorośli i jako nieletni są uwzględniane. Jeśli nieletni nie został skazany, lecz w następstwie dopuszczenia się przemocy zastosowano wobec niego środki lecznicze, wychowawcze lub poprawcze (zgodnie z Ustawą o postępowaniu w sprawach nieletnich) należy traktować to jako skazanie.

Najczęstsze uwzględniane kwalifikacje prawne:

- Przemoc z powodów rasowych, religijnych itp. (art. 119 kk)
- Zabójstwo i morderstwo (art. 148 kk)
- Ciężkie uszkodzenie ciała (art. 156 kk)
- Średnie i lekkie uszkodzenie ciała (art. 157 § 1 i 2 kk)
- Bójka i pobicie (art. 158 kk)
- Podpalenie (163§ 1 pkt 1 kk)
- Pozbawienie wolności (art. 189 kk)
- Groźba karalna (art. 190 kk)
- Zmuszanie (art. 191 kk)
- Znęcanie się (art. 207 kk)
- Naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 kk)
- Branie lub przetrzymywanie zakładnika (art. 252 kk)
- Rozbój (art. 280 kk)
- Kradzież rozbójnicza (art. 281 kk)
- Wymuszenie rozbójnicze (art. 282 kk)

Należy pamiętać, że oprócz tego występuje wiele rzadkich kwalifikacji prawnych związanych z przemocą (np. zamach terrorystyczny, art. 140 kk), a niektóre kwalifikacje opisują przestępstwa, które raz obejmują przemoc, a raz nie (np. art. 161 kk, narażenie na zarażenie się wirusem HIV lub inną ciężką chorobą). Dlatego zawsze należy dążyć do zapoznania się z oficjalnym opisem czynu (zawartym np. w sentencji i uzasadnieniu wyroku, akcie oskarżenia). Gdy nie jest to możliwe i oceniający zna jedynie kwalifikację prawną czynu powinien sprawdzić, jakiemu przestępstwu ono odpowiada. Jeśli jest to przestępstwo nieseksualne i zawsze związane z przemocą należy zakodować „1”. Jeśli jest to przestępstwo nieseksualne, które może być związane z przemocą, w zależności od jego przebiegu, ale brak jego opisu, należy uznać je za niezwiązane z przemocą i zakodować „0”.

Jeśli z dostępnych informacji wynika, że przestępstwo związane z przemocą o nieseksualnej kwalifikacji prawnej (czyli inne artykuły kk niż 107-204) miało komponent seksualny, liczy się je zarówno jako przestępstwo seksualne, jak i jako nieseksualne przestępstwo związane z przemocą.

Wyłączenia:

- Przestępstwa, które skutkowały jedynie aresztowaniem lub oskarżeniem nie liczą się.
- Wyroki uchylone w apelacji lub kasacji nie liczą się.
- Skazania późniejsze niż skazanie za przestępstwo odniesienia nie liczą się.
- Naruszenie zasad i regulaminów instytucji.
- Przestępstwa związane z wypadkami drogowymi i przestępstwa nieumyślne.

Lista przestępstw określonych w polskim kodeksie karnym, które zawsze liczą się jako seksualne – a nie nieseksualne związane z przemocą – patrz lista przestępstw A i B w podrozdziale „Przestępstwo seksualne” na stronach ...

Sytuacje, w których przestępstwa liczą się jednocześnie jako seksualne i nieseksualne związane z przemocą

Jeśli przestępstwo popełnione przez sprawcę otrzymało nieseksualną klasyfikację prawną, a oceniający wie lub uważa za bardziej prawdopodobne, że miało ono seksualny charakter, należy traktować je jednocześnie jako przestępstwo seksualne i nieseksualne związane z przemocą.

Przykład 1

Karalność Jana Kowalskiego

Data	Oskarżenie	Skazanie	Kara
Lipiec 2000	Zmuszanie (art. 191 § kk)	Zmuszanie (art. 191 § kk)	2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lat

---

Jeśli oceniający wie, że ukarane zachowanie miało naturę seksualną (np. dotyczyło zmuszania do zachowań seksualnych), uznaje je jednocześnie za przestępstwo seksualne (przestępstwo odniesienia lub wcześniejsze, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne) i za nieseksualne przestępstwo związane z przemocą (przestępstwo odniesienia lub wcześniejsze, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne).

Przykład 2

Karalność Jana Kowalskiego					
Data	Oskarżenie		Skazanie		Kara
Lipiec 2000	I.	Zmuszanie (art. 191 § kk)	I.	Zmuszanie (art. 191 § kk)	2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lat
	II.	Zgwałcenie(art. 191 § 2 kk)	II.	Zgwałcenie(art. 191 § 2 kk)	

Jeśli oceniający wie, że ukarane zachowanie miało naturę seksualną (np. dotyczyło zmuszania do zachowań seksualnych), w tej sytuacji uznaje, że ma do czynienia z dwoma przestępstwami seksualnymi (będącymi częścią przestępstwa odniesienia lub wcześniejszymi przestępstwami seksualnymi, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne) i z jednym nieseksualnym przestępstwem związanym z przemocą (przestępstwem odniesienia lub wcześniejszym, w zależności od tego, czy popełnił później inne przestępstwa seksualne).

Przykładem takiej sytuacji jest też zabójstwo na tle seksualnym, za które sprawca został skazany jedynie przy użyciu klasyfikacji prawnej odpowiadającej zabójstwo (art. 148 § 1 kk).

Odwołanie przedterminowego warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie i inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości

Czasem przestępcy skazani na dożywocie lub inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości, zwolnieni warunkowo, popełniają nowe przestępstwo lub naruszają warunki zwolnienia. Czasem gdy to się zdarza zamiast oskarżenia o nowe przestępstwo lub naruszenie tylko warunkowe zwolnienie jest odwoływane. Jeśli zajdzie taka sytuacja to, jeżeli zachowanie będące przyczyną odwołania warunkowego zwolnienia jest na tyle poważne, że gdyby dopuściła się go osoba niekarana to spotkała by się z oskarżeniem o popełnienie nieseksualnego przestępstwa związanego z przemocą, to należy traktować je jako przestępstwo. Jeśli będzie ukarane w tym samym czasie co zachowania seksualne stające się przestępstwem odniesienia to należy zakodować je jako nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą. Uwaga: oceniający powinien być pewny, że zachowania te, gdyby sprawca nie był już poddany karze, spotkałyby się z zarzutami/oskarżeniem.

Pozycja #5 – Wcześniejsze przestępstwa seksualne

Prawidłowość: Ta pozycja i pozostałe pozycje odnoszące się do wcześniejszej karalności i uporczywości zachowań przestępczych oparte są na podstawowych założeniach nauk o zachowaniu: w 1911 roku Thorndyke stwierdził, że „najlepszym predyktorem przyszłego zachowania jest przeszłe zachowanie”. Andrews i Bonta (2003) stwierdzili, że wcześniejsza karalność należy do „Wielkiej czwórki” predyktorów wcześniejszych zachowań przestępczych. Niedawno w odniesieniu do przestępstw seksualnych metaanaliza wykazała, że wcześniejsze popełnienie przestępstw seksualnych jest czynnikiem predykcyjnym przyszłej recydywy seksualnej (Patrz Hanson, Bussiere, 1998, Tabela 1, pozycja „Prior Sex Offences”).

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić tę pozycję konieczny jest dostęp do oficjalnych danych o karalności zawartych np. w aktach sądowych lub penitencjarnych. Informacje dotyczące skazań pochodzące z samoopisu nie mogą być używane, poza wyjątkowymi, rzadki sytuacjami (patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99”).

Podstawowa reguła: Na podstawie oficjalnych danych o karalności sprawcy należy oddzielnie zsumować oskarżenia i skazania. Oskarżenia, które nie doprowadziły do skazania także się liczą. Jeśli w aktach są informacje tylko o skazaniach, każde skazanie liczy się także jako oskarżenie.

Oskarżenia i skazania są oddzielnie dodawane i punktowane na podstawie poniższej tabeli.

Uwaga: Na potrzeby oceny tej pozycji aresztowanie w związku z popełnieniem przestępstwa seksualnego liczone jest jako oskarżenie.

Wcześniejsze przestępstwa seksualne		
Oskarżenia	Skazania	Liczba punktów
Brak	Brak	0
1-2	1	1
3-5	2-3	2
6 i więcej	4 i więcej	3

Brany jest pod uwagę ten wynik uzyskany przez sprawcę, który jest wyższy. Możliwe zatem jest np. uzyskanie 3 punktów, przy braku skazań, w sytuacji gdy sprawca był oskarżony o 6 przestępstw seksualnych. Na kolejnych stronach znajdują się przykłady.

Ta pozycja jest oparta na oficjalnie potwierdzonych naruszeniach zasad i regulaminów panujących w instytucjach, naruszeniach warunków probacji, naruszeniach orzeczonych środków

karnych, oskarżeniach i skazaniach – jeśli mają seksualną naturę i wydarzyły się przed przestępstwem odniesienia.

Nie należy liczyć żadnych przestępstw wchodzących w skład przestępstwa odniesienia, nawet jeśli w skład przestępstwa odniesienia wchodzi wiele czynów, dotyczą wielu ofiar i pojawiały się w długim okresie czasu (patrz podrozdział „Przestępstwo odniesienia”)

Należy uwzględnić wszystkie przestępstwa seksualne, które sprawca popełnił przed przestępstwem odniesienia. Należy uwzględnić wszystkie seksualne oskarżenia i skazania (oraz inne wymienione naruszenia), nawet jeśli dotyczą tego samego rodzaju przestępstwa albo tej samej ofiary. Przykładowo, jeśli oskarżono sprawcę trzykrotnie o zgwałcenie tej samej ofiary należy policzyć trzy oddzielne oskarżenia. Jeśli jednak jeden zawarty w akcie oskarżenia albo wyroku zarzut dotyczy kilku czynów, należy je policzyć jako jedno przestępstwo. Należy tu zwrócić szczególną uwagę na tzw. czyny ciągłe (art. 12 kk). Są one uważane za jedno oskarżenie/skazanie, choć zawsze dotyczą pewnego (często długiego – np. przy wykorzystaniach kazirodczych) okresu czasu i więcej niż jednego czynu. Nie dotyczy to jednak sytuacji, gdy zachowania sprawcy zostaną potraktowane jako ciąg przestępstw (art. 91 kk). W tej sytuacji mamy do czynienia z wieloma przestępstwami i liczymy je oddzielnie. Podobnie zastosowanie kary łącznej za kilka przestępstw (art. 85 kk) lub wyroku łącznego (art. 569 kpk) nie zmienia zasady liczenia przestępstw – każde liczone jest oddzielnie. Jeśli w jednym postępowaniu rozpatrywano popełnienie przez sprawcę kilku czynów objętych kilkoma zarzutami naliczy policzyć tyle przestępstw ile postawiono zarzutów.

Jeśli sprawca został oskarżony o 6 przestępstw i skazany za 2 należy policzyć 6 oskarżeń i 2 skazania i następnie przyznać większą ilość punktów (czyli 3 punkty za 6 oskarżeń). Jeśli w aktach znajdują się dane jedynie o skazaniach, każde skazanie liczy się także jako oskarżenie.

Najczęściej kiedy przestępca jest aresztowany, stawia mu się początkowo jeden lub więcej zarzutów. Jednak ilość tych zarzutów może ulec zmianie w toku postępowania (np. niektóre mogą zostać szybko umorzone z braku dowodów albo mogą pojawić się nowe). Co do zasady liczy się tyle zarzutów ile zostało uwzględnionych w najpóźniejszym dokumencie je wskazującym (najczęściej jest to akt oskarżenia).

Naruszenie warunków probacji i orzeczonych środków karnych

Naruszenie warunków probacji i orzeczonych środków karnych poprzez przewinienie seksualne jest liczone jako jeden zarzut.

Jeśli naruszeń było więcej, to każde oddzielne naruszenie jest liczone jako jeden zarzut. Przykładowo, jeśli sprawca dopuści się zachowań ekshicjonistycznych w lipcu, co zostanie odnotowane jako naruszenie warunków probacji, będzie to jeden zarzut, a gdy w listopadzie na jego komputerze zostanie znaleziona pornografia z udziałem dzieci, co zostanie odnotowane jako naruszenie warunków probacji, będzie to drugi zarzut. Każde takie naruszenie musi być

oddzielnie odnotowane. Jeśli kilka zachowań sprawcy zostanie raz, „zbiorowo” odnotowane jako jedno naruszenie, liczy się je jeden raz; nawet jeśli naruszy w ten sposób kilka warunków probationi/środków karnych.

Przykład liczenia oskarżeń i skazań

Karalność Jana Nowaka			
Data	Oskarżenia	Skazania	Kara
Lipiec 1996	Czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15 (x3) Wykorzystanie zaufania małoletniego poniżej lat 18 Korzystanie z usług prostytutki poniżej lat 18 Włamanie	Czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15 (x3) Uniewinnienia: Wykorzystanie zaufania małoletniego poniżej lat 18 Korzystanie z usług prostytutki poniżej lat 18 Włamanie	3 lata pozbawienia wolności
Maj 2001	Czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15		

By określić ilość wcześniejszych przestępstw seksualnych najpierw wyłączamy przestępstwo odniesienia. W powyższym przykładzie będzie to oskarżenie o czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15 z maja 2001r. Po jego wyłączeniu sumujemy pozostałe przestępstwa seksualne. Będzie to 5 oskarżeń (czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15 x3, wykorzystanie zaufania małoletniego poniżej lat 18, korzystanie z usług prostytutki poniżej lat 18) i 3 skazania (czynności seksualne z małoletnim poniżej lat 15 x3). Te liczby przestępstw są przeliczane na punkty zgodnie z poniższą tabelą, co ostatecznie prowadzi do przyznania sprawcy 2 punktów za wcześniejsze przestępstwa seksualne.

Wcześniejsze przestępstwa seksualne		
Oskarżenia	Skazania	Liczba punktów
Brak	Brak	0
1-2	1	1
3-5	2-3	2
6 i więcej	4 i więcej	3

Uniewinnienia

Uniewinnienia są liczone jak oskarżenia (uwaga: należy pamiętać, że przy pozycji #6 – wcześniejsze wyroki uniewinnieniające nie są liczone). Przyczyną tej reguły są badania wskazujące, że mężczyźni uniewinnieni w procesach dotyczących zgwałcenia cechują się podwyższonym ryzykiem skazania za przestępstwo seksualne (Soothill i inni, 1980).

Apelacje

Skazania uchylone w apelacji liczone są jak oskarżenia.

Aresztowania

Czasem przestępcy są aresztowni w związku z przestępstwami seksualnymi, ale nie są następnie o nie oskarżani. Sytuacje te należy liczyć jako jedno oskarżenie (ale nigdy jako skazanie). Jeśli po aresztowaniu doszło do oskarżenia o jedno lub więcej przestępstw, należy je zliczyć (nawet jeśli sprawca nie został za żadne z nich skazany).

Ciągi podobnych przestępstw

Czasem sprawca zostaje złapany po popełnieniu serii podobnych przestępstw, z których nie wszystkie otrzymały „seksualne” kwalifikacje prawne. Przykładowo, w ciągu 20 dni sprawca włamał się do pięciu domów. W każdym z nich mieszkała samotnie staruszka. Jedną z nich zgwałcił, jedną próbował zgwałcić, ale uciekła, kolejne trzy także uciekły, jedna po krótkiej szarpaninie. Sprawca został oskarżony o jedno zgwałcenie, jedno usiłowanie gwałtu i trzy włamania. Pytanie brzmi: czy należy wszystkie te przestępstwa uznać za seksualne, czy tylko dwa z nich (zgwałcenie i usiłowanie gwałtu)?

W takich sytuacjach należy wszystkie z nich uznać za przestępstwa seksualne opierając się na następującym rozumowaniu:

- 1) Za zgromadzonych danych wynika, że była to seria podobnie ukierunkowanych zachowań przestępczych i oceniający nie ma poważnych wątpliwości, co by się wydarzyło, gdyby starszki nie uciekły.
- 2) Opinia o „podobnym ukierunkowaniu” zachowań przestępczych jest poparta przez jednolitość grupy ofiar – są to wyłącznie starsze kobiety. Krótki okres czasu (20 dni) wskazuje, że działały w tym czasie po stronie sprawcy określone czynniki seksualne lub psychologiczne prowadzące do przestępstwa.
- 3) Próba popełnienia kontaktowego przestępstwa seksualnego jest na potrzeby STATIC-99 uznawana za kontaktowe przestępstwo seksualne – ze względu na zamiar sprawcy.
- 4) Rekomenduje się, by oceniający opierał się przy ustalaniu, czy przestępstwo seksualne miało (w zamiarze sprawcy) nastąpić opierał się na szacunku, co jest bardziej prawdopodobne (a nie na „udowodnieniu ponad wszelką wątpliwość”)

Patrz także akapit „Przestępstwa podobnie przebiegające” w podrozdziale „Przestępstwo seksualne”.

Warunkowe umorzenie postępowania

Warunkowe umorzenie postępowanie jest liczone jak skazanie.

„Wykrycie” przez służby społeczne

„Wykrycie” przez służby społeczne (np. opiekę społeczną) nie jest uznawane za oficjalną sankcję/reakcję, nie może być zatem uznane za oskarżenie albo skazanie.

Rozpijanie małoletniego

Oskarżenie lub skazanie za rozpijanie małoletniego (i za podobne czyny) może być uznane za przestępstwo seksualne, jeśli sprawca dopuścił się go w celu ułatwienia sobie popełnienia przestępstwa seksualnego. Jeśli taka możliwość znajduje poparcie w dostępnym materiale, należy rozpijanie małoletniego uznać za przestępstwo seksualne.

Kary dyscyplinarne w instytucjach

Kary dyscyplinarne nałożone w instytucjach, które prawdopodobnie spowodowałyby postawienie zarzutów, gdyby przestępca już nie był pozbawiony wolności liczą się jako zarzuty. W środowisku więziennym szczególnie ważne jest rozróżnienie między zachowaniami ukierunkowanymi (na określoną osobę) i nieukierunkowanymi. Jeśli przestępca został ukarany dyscyplinarne za masturbację przed funkcjonariuszką służby więziennej w sytuacji, gdy specjalnie zaczął się masturbować tak aby ona to widziała, zostanie to uznane za przestępstwo seksualne. Z drugiej strony masturbujący się w celi sprawca mógł zostać zauważony przez funkcjonariuszkę, choć nie to było jego celem – to nie zostanie uznane za przestępstwo seksualne, choć czasem takie zachowania spotykają się z karami dyscyplinarnymi. Jeśli oceniający nie dysponuje wystarczającymi informacjami, by określić czy zachowanie sprawcy za które został ukarany dyscyplinarnie było ukierunkowane czy nie, to niepewność ta jest rozstrzygana na korzyść ocenianego i zachowanie zostaje uznane za nieukierunkowane.

Przykładem zachowania, które może spotkać się z karą dyscyplinarną, ale nie będzie uznane za oskarżenia na potrzeby STATIC-99 będzie napisanie przez osadzonego niechcianego listu miłosnego do funkcjonariuszki. List ten nie zawiera takich treści seksualnych, które mogłyby spowodować oskarżenie.

Seksualne przewinienia w więzieniu liczą się jako jeden zarzut/oskarżenie za każde orzeczenie/ukaranie nawet wtedy, gdy dotyczy wielokrotnych zdarzeń. Uzasadnieniem tej zasady jest to, że w niektórych instytucjach już bardzo drobne naruszenia są karane. Często naruszenie obejmuje jedynie sytuację, gdy funkcjonariuszka zagląda do celi i dostrzega masturbującego się osadzonego. Gdy w więzieniu popełnione są poważne przestępstwa seksualne, takie jak zgwałcenie i usiłowanie zgwałcenia, to z reguły skutkują oskarżeniem.

Czyny popełnione przez nieletnich

Zarówno oskarżenia i skazania za czyny popełnione w dorosłości, jak i jako nieletni są uwzględniane. W przypadku nieletnich najczęściej nie są oni formalnie oskarżani i skazywani, tylko w ich sprawach sądy rodzinne prowadzą postępowania. Jeśli postępowanie takie skutkowało orzeczeniem uznającym, że przewinienie seksualne miało miejsce i określającym zastosowanie środków leczniczych, wychowawczych albo poprawczych, liczymy to jak skazanie. Jeśli postępowanie dotyczące przewinienia seksualnego miało miejsce, ale nie skutkowało orzeczeniem uznającym, że przewinienie seksualne miało miejsce i określającym zastosowanie środków leczniczych, wychowawczych albo poprawczych, liczymy to jak oskarżenie. Jeśli postępowanie takie nie było prowadzone, ale w dostępnych materiałach znajdują się informacje, że ze względu na przewinienie seksualne nieletni został umieszczony w ośrodku (wychowawczym, poprawczym lub innym podobnym) należy liczyć to jak skazanie.

Sądy wojskowe

Jeśli na sprawcę została nałożona wojskowa sankcja za przestępstwo kryminalne, a nie czysto wojskowe (np. niewykonanie rozkazu), to zarówno zarzuty/oskarżenia, jak i skazania są uzględniane na potrzeby STATIC-99. Jeśli są to zarzuty seksualne, to są liczone jako seksualne, jeśli związane z przemocą, to są liczone jako związane z przemocą. Wyroki sądów wojskowych są też liczone jako wyroki (na potrzeby pozycji #6).

Duchowni

W przypadku osób należących do struktur religijnych (i podobnych zawodów) niektóre działania podejmowane wewnątrz tych organizacji mogą być uznawane za zarzuty/oskarżenia i skazania, i, co za tym idzie, zdarzenia nimi objęte mogą być uznawane za przestępstwa seksualne. By uznać działanie za skazanie sprawca musi zostać objęty jakąś formą oficjalnej sankcji. Przykładem sankcji jest wydalenie za stanu duchownego albo publiczne potępienie. Innym przykładem jest przeniesienie sprawcy wewnątrz organizacji. Jeśli jednostka przyjmująca wie o popełnionym przez niego przestępstwie seksualnym i uważa się za uprawnioną do zajęcia się problemem lub do próby pomocy sprawcy, to takie działanie uważa się za ekwiwalent skierowania do jednostki penitencjarnej i liczy się to za jako skazanie za przestępstwo seksualne.

W przypadku osób należących do struktur religijnych i wojskowych, nauczycieli (i podobnych zawodów) samo przeniesienie do nowej parafii/szkoły/placówki albo na studia w celu powtórnej nauki nie może być uznane za skazanie i zdarzenie z nim związane nie może być uznane za przestępstwo seksualne.

Przestępstwa późniejsze niż przestępstwo odniesienia

Przestępstwa, które pojawiają się po przestępstwie odniesienia nie są oceniane na potrzeby STATIC-99. Jeśli sprawca popełni, po przestępstwie odniesienia, nowe przestępstwo seksualne, to staje się ono nowym przestępstwem odniesienia. Jeśli natomiast popełni, po przestępstwie odniesienia, przestępstwo związane z przemocą, to nie jest ono w żaden sposób uwzględniane w STATIC-99, choć fakt ten jest istotnym czynnikiem ryzyka, który przy całościowej ocenie ryzyka powinien być wzięty pod uwagę.

Przykład (seksualne przestępstwo po przestępstwie odniesienia): sprawca popełnił przestępstwo seksualne, został aresztowany, oskarżony i zwolniony za kaucją (odpowiada z tzw. „wolnej stopy”). Ma być przeprowadzona ocena ryzyka, ale zanim ma to miejsce, popełnia on nowe przestępstwo seksualne, zostaje ponownie zatrzymany i oskarżony. Ponieważ przestępca w międzyczasie był zatrzymany, oskarżony i zwolniony za kaucją, nie traktujemy tego jako ciąg przestępstw. „Wybrał” ponowne popełnienie czynu wiedząc, że jest objęty sankcją. Te nowe zarzuty, a także ewentualny nowy wyrok będą uznane za związane z nowym przestępstwem

seksualnym. W tej sytuacji to nowe przestępstwo zostanie (jeśli nie popełni on kolejnych przestępstw) nowym przestępstwem odniesienia, a pierwsze przestępstwo (to, po którym był zatrzymany, oskarżony i zwolniony za kaucją) będzie liczone jako „wcześniejsze przestępstwo seksualne”.

Przykład (przestępstwo związane z przemocą po przestępstwie odniesienia): sprawca odbywający karę pozbawienia wolności za przestępstwo seksualne popełnia i zostaje skazany za poważne przestępstwo związane z przemocą. Nie będzie ono liczone ani przy ocenie pozycji #3 (Skazanie za nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą) ani przy pozycji #4 (Skazanie za wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą), choć powinno być uwzględnione przy całościowej ocenie ryzyka.

Odwołanie przedterminowego warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie i inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości

Jeżeli zachowanie będące przyczyną odwołania warunkowego zwolnienia jest na tyle poważne, że gdyby dopuściła się go osoba niekarana, to spotkałaby się z oskarżeniem o popełnienie przestępstwa seksualnego, to należy traktować je jako przestępstwo – zarówno jako skazanie, jak i jako oskarżenie. Uwaga: oceniający powinien być pewny, że zachowania te, gdyby sprawca nie był już poddany karze, spotkałyby się z zarzutami/oskarżeniem. Odwołania z innych przyczyn, tzw. „techniczne” (np. naruszenie zakazu spożywania alkoholu, niedopełnienie obowiązku zgłoszenia się, przebywanie w obecności małoletnich, posiadanie legalnych materiałów pornograficznych) są niewystarczające by zostać uznane za wcześniejsze przestępstwa seksualne.

Wyroki w zawieszeniu

Wyroki w zawieszeniu liczą się jako oskarżenia i skazania.

Nauczyciele

Jeśli z powodu podejrzeń wykorzystania seksualnego nauczyciel został przeniesiony do innej szkoły lub przydzielono mu zadania pozwalające utrzymać go z dala od społeczeństwa, bez żadnych formalnych sankcji, lub wysłany został w celu ponownego ukończenia studiów, nie liczy się ani jako skazania, ani jako oskarżenia.

Pozycja #6 – Liczba wcześniejszych wyroków

Prawidłowość: Ta pozycja i pozostałe pozycje odnoszące się do wcześniejszej karalności i uporczywości zachowań przestępczych oparte są na podstawowych założeniach nauk o zachowaniu: w 1911 roku Thorndyke stwierdził, że „najlepszym predyktorem przyszłego zachowania jest przeszłe zachowanie”. Andrews i Bonta (2003) stwierdzili, że wcześniejsza karalność należy do „Wielkiej czwórki” predyktorów wcześniejszych zachowań przestępczych. Liczba wcześniejszych wyroków jest stosunkowo prostą metodą kodowania rozmiarów wcześniejszej karalności jednostki.

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić tę pozycję konieczny jest dostęp do oficjalnych danych o karalności zawartych np. w aktach sądowych lub penitencjarnych. Informacje dotyczące skazań pochodzące z samoopisu nie mogą być używane, poza wyjątkowymi, rzadki sytuacjami (patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99”).

Podstawowa reguła: Jeśli na podstawie oficjalnych danych o karalności wiadomo, że historia działalności kryminalnej przestępcy obejmuje co najmniej cztery oddzielne wyroki, należy zakodować „1”. W przeciwnym wypadku (3 lub mniej wyroków) należy zakodować „0”.

Należy zliczać oddzielne wyroki. Liczba zarzutów, których dotyczą i przestępstw, za które sprawca został skazany nie ma tu znaczenia. Nie są liczone wyroki uniewinniające ani te, które zostały uchylone w apelacji. **Liczą się prawomocne wyroki skazujące.**

Wyrok skazujący za przestępstwo odniesienia nie jest liczony.

Jeśli sprawca naruszył warunki probacji, ale nie popełniając nowe przestępstwo, a jedynie poprzez tzw. naruszenia techniczne (np. związane ze spożywaniem alkoholu) nie jest to liczone jako nowy wyrok. By uznać naruszenie to (i związane z nim orzeczenie) za nowy wyrok musi one obejmować czyny, za które przestępca mógłby zostać oskarżony, gdyby już nie był objęty sankcjami.

Naruszenie regulaminów i zasad panujących w instytucjach nie liczy się, nawet jeśli zachowanie naruszające mogłoby skutkować odpowiedzialnością karną, gdyby przestępca nie był już pozbawiony wolności.

Liczą się:

- Czyny karalne popełnione jako nieletni (jeśli mamy o nich informacje, patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99” we wprowadzeniu).
- Wyroki w zawieszeniu

Nie liczą się:

- Kary dyscyplinarne

Przestępstwo musi być przynajmniej w minimalnym stopniu poważne. Oznacza to, że górna granica zagrożenia karą musi obejmować karę pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności albo (najczęściej w przypadku nieletnich) możliwość zastosowania środków związanych z faktycznym ograniczeniem albo pozbawieniem wolności. Nie liczą się przestępstwa, które mogą być karane tylko grzywną. Jeśli jednak sprawca został ukarany grzywną, ale za popełniony przez niego czyn można było wymierzyć mu karę ograniczenia albo pozbawienia wolności, to przestępstwo to liczy się. W praktyce, powyższa zasada powoduje, że prawie wszystkie przestępstwa są liczone, jedynie naprawdę trywialne czyny są zagrożone jedynie grzywną.

Przestępstwa związane z kierowaniem pojazdem (przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji) najczęściej nie są liczone, chyba, że są umyślne (np. prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości) lub mają bardzo poważne konsekwencje (np. śmierć uczestnika ruchu drogowego).

Wyroki za przestępstwa późniejsze niż przestępstwo odniesienia nie liczą się. Wyroki za dawne przestępstwa wydane w czasie, gdy sprawca odbywa karę za przestępstwo odniesienia (pseudorecydywa) także nie liczą się. By dwa przestępstwa można było uznać tu za oddzielne, drugie z nich musi być popełnione po nałożeniu sankcji za pierwsze.

Warunkowe umorzenie postępowania

Warunkowe umorzenia postępowania jest liczone jako skazanie i wyrok.

Niedopełnienie obowiązku rejestracji jako przestępca seksualny

Jeśli sprawca zostanie skazany w następstwie niedopełnienia obowiązku rejestracji jako przestępca seksualny, wyrok ten liczy się. (Należy jednak pamiętać, że nie jest liczony, jako przestępstwo seksualne, czyli nie może być uznany za wcześniejsze przestępstwo seksualne (Pozycja #5) ani za przestępstwo odniesienia).

Czyny popełnione przez nieletnich

Zarówno oskarżenia i skazania za czyny popełnione w dorosłości, jak i jako nieletni są uwzględniane. W przypadku nieletnich najczęściej nie są oni formalnie oskarżani i skazywani, tylko w ich sprawach sądy rodzinne prowadzą postępowania. Jeśli postępowanie takie skutkowało orzeczeniem uznającym, że przewinienie seksualne miało miejsce i określającym

zastosowanie środków leczniczych, wychowawczych albo poprawczych, liczymy to jak skazanie. Jeśli postępowanie dotyczące czynu karalnego miało miejsce, ale nie skutkowało orzeczeniem uznającym, że czyn karalny miał miejsce i określającym zastosowanie środków leczniczych, wychowawczych albo poprawczych, liczymy to jak oskarżenie. Jeśli postępowanie takie nie było prowadzone, ale w dostępnych materiałach znajdują się informacje, że ze względu na czyn karalny nieletni został umieszczony w ośrodku (wychowawczym, poprawczym lub innym podobnym) należy liczyć to jak wyrok.

Przedłużenie stosowania środków leczniczych, wychowawczych i poprawczych wobec nieletniego

Jeśli przedłużono stosowania środków leczniczych, wychowawczych i poprawczych wobec nieletniego, nawet jeśli nastąpiło to na mocy orzeczenia sądu lub innego organu, nie może to być uznane za wyrok, jeśli nie było związane z popełnieniem przez nieletniego nowego czynu karalnego.

Sądy wojskowe

Jeśli na sprawcę została nałożona wojskowa sankcja za przestępstwo kryminalne, a nie czysto wojskowe (np. niewykonanie rozkazu), to wyrok ten jest liczony na potrzeby pozycji #6. Jeśli są to zarzuty seksualne, to są liczone jako seksualne, jeśli związane z przemocą, to są liczone jako związane z przemocą.

Niewinny

Jeśli przestępca został uznany za niewinnego, to wyrok ten nie liczy się na potrzeby pozycji 6.

Odwołanie przedterminowego warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie i inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości

Jeżeli zachowanie będące przyczyną odwołania warunkowego zwolnienia jest na tyle poważne, że gdyby dopuściła się go osoba niekarana, to spotkała by się z oskarżeniem o popełnienie przestępstwa, to należy traktować odwołanie to jako wyrok. Uwaga: oceniający powinien być pewny, że zachowania te, gdyby sprawca nie był już poddany karze, spotkałyby się z zarzutami/oskarżeniem. Odwołania z innych przyczyn, tzw. „techniczne” (np. naruszenie zakazu spożywania alkoholu, niedopełnienie obowiązku zgłoszenia się, przebywanie w obecności małoletnich, posiadanie legalnych materiałów pornograficznych) są niewystarczające, by zostać uznane za wcześniejsze przestępstwa seksualne.

Pozycja #7 – Jakikolwiek skazania za niekontaktowe przestępstwa seksualne

Prawidłowość: Przystępcy cierpiący na parafilię mają zwiększone ryzyko recydywy. Na przykład większość ludzi nie jest zainteresowana pokazywaniem innym swoich genitaliów albo kradzieżą bielizny. Sprawcy angażujący się w tego rodzaju aktywności odznaczają się większym prawdopodobieństwem posiadania problemów z dopasowaniem swoich zachowań seksualnych do standardów społecznych niż sprawcy nie zainteresowani zachowaniami parafilnymi.

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić tę pozycję konieczny jest dostęp do oficjalnych danych o karalności zawartych np. w aktach sądowych lub penitencjarnych. Informacje dotyczące skazań pochodzące z samoopisu nie mogą być użyte, poza wyjątkowymi, rzadki sytuacjami (patrz podrozdział „Samoopis i STATIC-99”).

Podstawowa reguła: Jeśli w oficjalnych danych dotyczących karalności sprawcy znajdują się informacje o oddzielnym skazaniu za niekontaktowe przestępstwo seksualne, należy zakodować „1”. Jeśli w oficjalnych danych o karalności brak takich danych, należy zakodować „0”.

Zachowania związane z niekontaktowymi przestępstwami seksualnymi to głównie zachowania takie jak:

- Ekshibicjonizm
- Posiadanie i przetwarzanie pornografii
- Nieprzyzwoite (niechciane przez drugą osobę) rozmowy telefoniczne
- Voyeryzm (podglądanie)
- Elicit sexual use of the Internet

Do części z tych zachowań bezpośrednio odnoszą się określone kwalifikacje prawne, takie jak:

- Prezentowanie treści pornograficznych małoletniemu poniżej lat 15 (art. 200 § 3 kk)
- Ekshibicjonizm pedofilny (art. 200 § 4 kk)
- Prezentowanie treści pornograficznych osobie, która sobie tego nie życzy (art. 202 § 1)
- Utrwalanie i produkcja treści pornograficznych z udziałem małoletniego lub zwierzęcia (art. 202 § 3 i 4 i 4b)– jeśli **nie** uczestniczy w tym rzeczywisty małoletni lub rzeczywiste zwierzę

- Sprowadzanie, przechowywanie, posiadanie, rozpowszechnianie i prezentowanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego lub zwierzęcia albo treści pornograficznych związanych z prezentowaniem przemocy (art. 202 § 3 i 4a kk)

Często jednak niekontaktowe przestępstwa seksualne są karane przy zastosowaniu ogólniejszych kwalifikacji prawnych dotyczących innych przestępstw seksualnych lub nieseksualnych. W takich sytuacjach konieczne jest zapoznanie się z oficjalnym opisem popełnionego czynu (najlepiej zawartym w sentencji lub uzasadnieniu wyroku). Jeśli w dostępnych materiałach brak tego opisu (dostępne są jedynie kwalifikacje prawne), należy przyjąć, na korzyść przestępcy, że nie były to niekontaktowe przestępstwa seksualne. Najczęściej dotyczy to kwalifikacji prawnych takich jak:

- Wszystkie przestępstwa polegające na dopuszczeniu się innej czynności seksualnej – jeśli ma ona charakter niekontaktowy (art. 197 §2 kk, art. 198 kk, art. 199 kk., art. 200 § 1 kk)
- Grooming – jeśli z opisu zachowania sprawcy wynika, że miało na celu nie tylko doprowadzenie do spotkania z małoletnim (art. 200a kk)
- Stalking/uporczywe nękanie (190a)

Kryteria dla nie kontaktowych przestępstw seksualnych są jasne: przestępca musiał zostać skazany za przestępstwo, a przestępstwem tym był niekontaktowe (pozbawione kontaktu fizycznego) przewinienie seksualne. Może to być zarówno przestępstwo odniesienia, jak i wcześniejsze przestępstwo seksualne. Oczywistym przykładem może być skazanie za tzw. ekshibicjonizm pedofilny sprawcy, który ściągnął spodnie i przez okno w samochodzie pokazał wypięte nagie pośladki przechodzącemu obok 8-letniemu chłopcu. Sytuacja się jednak skomplikuje, gdy za to zachowanie sprawca zostanie skazany za znieważenie chłopca. W dalszym ciągu należy uznać to za niekontaktowe przestępstwo seksualne, konieczne jednak jest do tego zapoznanie się opisem popełnionego czynu.

Zarzuty i aresztowania oraz przestępstwa, o których wiemy z samoopisu sprawcy nie liczą się, na potrzeby pozycji #7 konieczne jest skazanie. Sytuacje, w których sprawca próbował nawiązać kontakt fizyczny z ofiarą, ale mu się nie udało, uznajemy za usiłowanie tego kontaktu i tym samym za kontaktowe przestępstwo seksualne. Czasem zachowanie sprawcy może obejmować zarówno kontaktowe i niekontaktowe przestępstwa seksualne. Przykładowo może wysyłać do dziecka maile ze zdjęciami pornograficznymi, a później namawiać je na spotkanie. W tej sytuacji, jeśli dostępne informacje pozwalają przyjąć, że wysyłanie zdjęć nie miało na celu jedynie pomóc namówić dziecko na spotkanie (a najczęściej tak należy przyjąć, gdyż często

wysyłanie treści pornograficznych ma przeciwny skutek – zniechęca dzieci do spotkania), należy uznać, że skazanie za niekontaktowe przestępstwo seksualne miało miejsce i zakodować „1”.

Usiłowanie kontaktowych przestępstw seksualnych

Usiłowanie kontaktowych przestępstw seksualnych, np. usiłowanie zgwałcenia jest uznawane, z uwagi na zamiar sprawcy, za kontaktowe przestępstwa seksualne, nawet jeśli kontakt fizyczny nie miał w nich miejsca.

Przestępstwa internetowe

W oryginalnej próbie normalizacyjnej STATIC-99 nie odnotowano oddzielnie przestępstw internetowych, ponieważ w tamtym czasie dostęp do Internetu nie był jeszcze powszechny. W rezultacie bezpośrednio określenie, jak należy kodować przestępstwa internetowe w STATIC-99 wykracza poza dostępne dane. Można je w tej sytuacji traktować na dwa sposoby. Po pierwsze, mogą być uważane za usiłowanie kontaktowych przestępstw seksualnych. W tej sytuacji niewłaściwość tych zachowań wynika z tego, do czego mają doprowadzić. Po drugie, mogą być traktowane jako niewłaściwe same w sobie, podobnie jak nieprzyzwoite rozmowy telefoniczne (z użyciem starszej technologii). Autorzy STATIC-99 stoją na stanowisku, że zwabianie dzieci przez Internet nie jest w swojej istocie nowym przestępstwem seksualnym i może być rozumiane jak nowoczesny sposób popełnienia tradycyjnego przestępstwa. Uznajemy, że komunikowanie się z dziećmi przez Internet w celach seksualnych jest niewłaściwe i szkodliwe samo w sobie. Dlatego co do zasady traktujemy je jak ich wcześniejsze formy (obsceniczne rozmowy telefoniczne), jako niekontaktowe przestępstwa seksualne.

Sutenerstwo i inne przestępstwa związane z prostytutką

Sutenerstwo i inne przestępstwa związane z prostytutką (np. kuplerstwo, stręczycielstwo) nie są uznawane za niekontaktowe przestępstwa seksualne.

Odwołanie przedterminowego warunkowego zwolnienia w przypadku skazanych na dożywocie i inne formy pozbawienia wolności o nieokreślonej długości

Jeżeli zachowanie będące przyczyną odwołania warunkowego zwolnienia jest na tyle poważne, że gdyby dopuściła się go osoba niekarana, to spotkała by się z oskarżeniem o popełnienie niekontaktowego przestępstwa seksualnego, to należy traktować odwołanie to jako skazanie za takie przestępstwo. Uwaga: oceniający powinien być pewny, że zachowania te, gdyby sprawca nie był

już poddany karze, spotkałyby się z zarzutami/oskarżeniem. Odwołania z innych przyczyn, tzw. „techniczne” (np. naruszenie zakazu spożywania alkoholu, niedopełnienie obowiązku zgłoszenia się, przebywanie w obecności małoletnich, posiadanie legalnych materiałów pornograficznych) są niewystarczające, by zostać uznane za wcześniejsze przestępstwa seksualne.

Pozycje #8, #9, #10 – trzy pytania o ofiary

Kolejne trzy pozycje dotyczą cech ofiary i relacji z nią: niespokrewnione ofiary, ofiary obce i ofiary płci męskiej. Te trzy pozycje są oceniane w oparciu o wszystkie wiarygodne informacje, włączając w to samoopis sprawcy, zeznania ofiary i inne źródła. Pozycje dotyczące cech ofiary dotyczą jednak tylko ofiar będących dziećmi lub nie zgadzających się na kontakt seksualny dorosłych (czyli ofiar przestępstw seksualnych kategorii „A”). Nie należy brać pod uwagę przestępstw nieskесualnych oraz związanych z prostytucją, posiadania pornografii dziecięcej i publicznych kontaktów seksualnych ze zgadzającymi się osobami dorosłymi (czyli przestępstw kategorii „B”). Nie należy także brać pod uwagę przestępstw seksualnych popełnionych na szkodę zwierząt.

„Przypadkowe ofiary”

Czasem zdarzają się przypadkowe ofiary przestępstwa seksualnego. Przykładowo, sprawca gwałcił kobietę w salonie jej mieszkania. Hałas obudził jej 4-letniego synka, który przyszedł do salonu i zobaczył co się dzieje. Matka kazała mu wracać do swojego pokoju, co też on zaraz zrobił. Sprawca został oskarżony o zgwałcenie i prezentowanie wykonania czynności seksualnej małoletniemu, przyznał się do obu czynów i został za nie skazany. W tej sytuacji czteroletni chłopiec nie zostanie uznany za ofiarę na potrzeby STATIC-99 ponieważ sprawca nie miał zamiaru popełnić żadnego przestępstwa seksualnego na jego szkodę – nie jest on uwzględniany bez względu na orzeczenie sądu.

Typowa sytuacja, w której mamy do czynienia z przypadkowymi ofiarami ma miejsce, gdy osoba trzecia natknie się, w czasie codziennego życia lub wykonywania obowiązków zawodowych, na przestępstwo seksualne. Może to być np. policjant, ochroniarz, woźny lub przechodzień. Jeśli policjant widzi ekshibicjonistę obnażającego się przed kobietą nie zostanie uznany za ofiarę i sprawca nie dostanie punktu za „#10 Jakiegokolwiek ofiary płci męskiej”, ponieważ sprawca nie miał zamiaru obnażać się przed tym policjantem. Oceniający nie powinien przyznać punktu za ofiarę płci męskiej jeśli z dostępnych informacji nie wynika, że ekshibicjonista ten wybrał tego policjanta by się przed nim obnażyć. Na tej samej zasadzie ochroniarz zauważający nieznanego mężczyznę masturbującego się w sklepie nie zostanie uznany za „ofiary obcą” i „ofiary niespokrewnioną”. W skrócie – sprawca musi mieć zamiar popełnienia przestępstwa na szkodę danej osoby by móc ją uznać za ofiarę. Przypadkowe pojawienie się na miejscu przestępstwa nie czyni z obserwatora ofiary bez względu na to jak odrażające będzie dla niego to co zobaczy.

Uniewinnienie

Kryterium dopuszczalności informacji o ofierze każe uwzględniać „wszystkie wiarygodne informacje”. W tej sytuacji ważne jest rozróżnienie pomiędzy sądowymi standardami określania winy („ponad wszelką wątpliwość”) i określeniem „co najprawdopodobniej jest prawdziwe” – czyli bilansem prawdopodobieństw. Trzymając się kryterium udowodnienia winy „ponad wszelką wątpliwość” sąd nie stwierdza, że ktoś nie popełnił danego czynu, a jedynie, że dowody były niewystarczające by można było mieć pewność, że je popełnił. Perspektywa oceny ryzyka jest oparta na „bilansie prawdopodobieństw, czyli co najprawdopodobniej jest prawdziwe”. Jeśli oceniający, na podstawie „bilansu prawdopodobieństw” dojdzie do wniosku, że bardziej prawdopodobne jest, że przestępstwo miało miejsce niż nie miało to jego ofiary mogą być uwzględnione.

Zatem na potrzeby pozycji dotyczących ofiar może być konieczne przejrzanie spraw, w których przestępca został uniewinniony i samodzielne określenie, czy jest bardziej prawdopodobne, że miejsce i, co za tym idzie, dotyczyły rzeczywistych ofiar. Raportując poziom ryzyka oceniający powinien w takiej sytuacji powinien opisać dwa wyniki: jeden z uwzględnieniem ofiar przestępstw, w przypadku których sprawca został uniewinniony i drugi bez ich uwzględnienia pokazując jak decyzja o ich uwzględnieniu wpływa na oszacowanie ryzyka.

Przyczyną uwzględniania danych z postępowań zakończonych uniewinnieniem są badania wskazujące, że mężczyźni uniewinnieni w procesach dotyczących zgwałcenia cechują się podwyższonym ryzykiem skazania za przestępstwo seksualne (Soothill i inni, 1980).

Pornografia dziecięca

Dzieci widoczne na materiałach pornograficznych nie są uznawane za ofiary na potrzeby STATIC-99. Nie mogą zatem być za nie przyznane punkty w kategorii ofiary niespokrewnione, ofiary obce ani ofiary płci męskiej. Uznawane są jedynie rzeczywiste, będące ludźmi ofiary z którymi sprawca ma kontakt. Jeśli jednak przestępca produkuje materiały pornograficzne i wykorzystał rzeczywiste dziecko by je wytworzyć lub był obecny przy tym zdarzeniu to to dziecko powinno być uznane za ofiarę i wzięte pod uwagę przy ocenie pozycji #8, #9 i #10 (Uwaga: przerabianie istniejących wcześniej zdjęć/filmów pornograficznych z udziałem dzieci jest niewystarczające – musi być obecne rzeczywiste dziecko). Wytwarzanie treści pornograficznych z udziałem rzeczywistego dziecka jest przestępstwem „Kategorii A” i stąd nawet pojedynczy zarzut tego rodzaju może być oceniony.

Oceniający oczywiście może w innej części raportu opisującego ryzyko (w części wykraczającej poza oszacowanie ryzyka oparte na STATIC-99) wskazać jakie znaczenie dla ryzyka mają preferencje seksualne których wskaźnikiem są posiadane przez niego materiały pornograficzne.

Wiarygodne informacje

Do wiarygodnych źródeł informacji zaliczamy między innymi raporty policji, opieki społecznej, zeznania ofiary i samoopis sprawcy. Jeśli oceniający uznaje źródła informacji za wiarygodne może posłużyć się nimi oceniając pozycje dotyczące ofiar, nawet jeśli sprawca nigdy nie został oskarżony lub aresztowany w związku z opisywanymi w nich przestępstwami.

Ekshibicjonizm

W przypadku ekshibicjonizmu pozycje dotyczące ofiar mogą być oceniane, jeśli ekshibicjonista wybrał określoną ofiarę i oceniający jest pewny, kto był celem działania sprawcy (przed kim sprawca chciał się obnażyć). Jeśli sprawca obnażył się przed grupą składającą się z kobiet i mężczyzn nie należy przyznawać punktu za ofiary płci męskiej jeśli nie ma podstaw przypuszczać, że to właśnie mężczyźni byli celem działania przestępcy. Należy założyć, że ofiarami były tylko kobiety, jeśli nie ma dowodów wskazujących, że celem sprawcy byli mężczyźni.

Przykład: Jeśli mężczyzna obnażył się przed autobusem szkolnym pełnym dzieci obojga płci których nigdy nie widział to oceniający powinien przyznać punkt za „ofiary niespokrewnione”, punkt za „ofiary obce”, ale nie przyznawać punktu za „ofiary płci męskiej”, chyba, że istnieją dowody, że celem działania sprawcy byli właśnie chłopcy.

Jeśli zachowanie osoby nie ma charakteru seksualnego a jest jedynie związane z nagością (np. psychotyk biorący prysznic w miejskiej fontannie) uznaje się, że nie występują (na potrzeby STATIC-99) ofiary tego zachowania bez względu na to jak wielu było świadków i jak bardzo urażeni się czuli.

Ofiary w Internecie a zamiar sprawcy

Jeśli sprawca przesyła/udostępnia materiały pornograficzne przez Internet jego zamiar ma szczególne znaczenie. W rzeczywistości „po drugiej stronie” może być np. policjant. Jeśli sprawca jest przekonany, że przesyła/udostępnia materiały pornograficzne dziecku, a w rzeczywistości ich odbiorcą jest policjant uznaje się na potrzeby kodowania, że ofiarą tego przestępstwa było dziecko. Jeśli sprawca próbuje, przy pomocy Internetu, doprowadzić do spotkania offline dzieckiem to za ofiarę uznaje się to dziecko, nawet jeśli w rzeczywistości spotkał tylko policjanta.

Zamiar ma znaczenie. Jeśli dziecko udawało w Internecie osobę dorosłą i inny dorosły udostępnił mu materiały pornograficzne będąc przekonanym, że udostępni je (legalnie) osobie dorosłej, to nie uznaje się tej osoby za ofiarę.

Informacje uzyskane przy zastosowaniu poligrafu

Informacje o ofierze pochodzące wyłącznie z przesłuchania przy użyciu poligrafu nie mogą być zastosowane w STATIC-99, jeśli nie były potwierdzone przez inne źródła danych lub sprawca nie dostarczył dość informacji by spowodować nowe śledztwo.

Voyeryzm

Przy przestępstwach związanych z voyeryzmem oceniający powinien oceniać określoną ofiarę. Należy przyjąć, że ofiarami były tylko kobiety, chyba, że istnieją dowody, że sprawca chciał podglądać mężczyzn.

Przestępstwa seksualne na szkodę zwierząt

Choć kontakt seksualny ze zwierzętami liczy się jako przestępstwo seksualne, zwierzęta nie liczą się jako ofiary. Ta kategoria jest zastrzeżona dla ludzi. Nie ma znaczenia, czy zwierzę było członkiem rodziny, czy było obce ani czy było płci męskiej.

Kontakty seksualne ze zwłokami

Jeśli sprawca dopuścił się kontaktu seksualnego ze zwłokami, to liczą się one jako ofiary. Oceniający powinien ocenić pozycje dotyczące ofiar opierając się na relacji istniejącej między sprawcą a ofiarą przed jej śmiercią.

Ofiary nieobecne w domu

Jeśli sprawca włamie się do domu (bez względu na to, czy ofiara jest tego świadkiem czy nie), by popełnić przestępstwo seksualne, takie jak masturbowanie się tam albo kradzież bielizny lub inne podobne, to ofiary takiego przestępstwa są uznawane jako ofiary na potrzeby STATIC-99. Należy założyć, że były to tylko kobiety, jeśli brak informacji wskazujących, że celem działania sprawcy byli mężczyźni.

Pozycja #8 – Jakiegokolwiek niespokrewnione ofiary?

Prawidłowość: Dotychczasowe badania pokazały, że przestępcy działający na szkodę tylko członków własnej rodziny wracali do czynu rzadziej niż sprawcy mający ofiary poza najbliższą rodziną (Harris, Hanson, praca nieopublikowana). Posiadanie ofiar poza rodziną jest związane (empirycznie) ze wzrostem ryzyka.

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić pozycję należy uwzględnić wszystkie dostępne wiarygodne informacje. Które informacje należy uznać za wiarygodne określono w poprzednim podrozdziale („Pozycje # 8, #9 i #10 – trzy pytania o ofiary”).

Podstawowa reguła: Jeśli choć jedna ofiara popełnionego przez sprawcę przestępstwa seksualnego była z poza jego najbliższej rodziny, należy zakodować „1”. Jeśli wszystkie ofiary popełnionych przez sprawcę przestępstw seksualnych należą do jego najbliższej rodziny, należy zakodować „0”.

Za spokrewnioną uznaje się ofiarę, której relacja ze sprawcą jest tak bliska, że nie mogłaby zawrzeć z nim związku małżeńskiego, taką jak: rodzic, brat, siostra, wujek, dziadek, przyrodni brat, przyrodnia siostra. Małżonkowie są uważani za spokrewnionych. Rozważając, czy relacje przybrane (np. z pasierbem) uznawać za spokrewnione należy rozważyć naturę i długość trwania relacji sprawcy z ofiarą przed przestępstwem. Osoby, których łączą przybrane relacje trwające krócej niż dwa lata należy uznać za niespokrewnione. Dorosłych pasierbów i pasierbice należy uznać za spokrewnione ze sprawcą, jeśli w okresie ich dzieciństwa przez co najmniej dwa lata pozostawały z nim w relacji dziecko-rodzic.

Znaczenie czasu i miejsca

Trudność w ocenie tej pozycji jest związana z tym, że to, jakie relacje są uznawane za wykluczające możliwość zawarcia małżeństwa zmienia się zależności od kraju i czasu. Wątpliwe jest, by zmiany przepisów w tym zakresie wpływały na wybór ofiar i, co za tym idzie, na ryzyko recydywy. Stworzono zatem następujące zasady.

Osoby uznawane za spokrewnione na potrzeby STATIC-99:

1. Małżonek (jeśli małżeństwo zostało zawarte zgodnie z prawem)
2. Partner(ka) życiowy(-a) po dwóch latach trwania związku (co do zasady konieczne jest wspólne mieszkanie przez dwa lata)
3. Każdy, kogo relacja ze sprawcą jest na tyle bliska, że wyklucza to możliwość legalnego zawarcia związku małżeńskiego (zgodnie z prawem obowiązującym w miejscu zamieszkania sprawcy w czasie popełnienia przestępstwa)
4. Następujące osoby (bez względu na to, czy sprawca może z nimi zawrzeć legalny związek

małżeński):

- a) Ciotka/wujek
- b) Brat żony/siostra żony
- c) Konkubina (z którą sprawca żył co najmniej dwa lata)/konkubent
- d) Córka/syn
- e) Żona ojca (macocha)/mąż matki(ojczym)
- f) Kuzyn/kuzynka pierwszego stopnia (dzieci rodzeństwa rodziców)
- g) Wnuczka/wnuk
- h) Dziadek/babcia
- i) Żona dziadka/mąż babci
- j) Matka/ojciec
- k) Siostrzenica/siostrzeniec/bratanica/bratanek
- l) Brat/siostra
- m) Żona syna/mąż córki
- n) Żona i była żona
- o) Córka żony/pasierbica, (konieczne jest wspólne mieszkanie przez dwa lata)
- p) Syn żony/pasierb (konieczne jest wspólne mieszkanie przez dwa lata)
- q) Babcia/dziadek żony
- r) Matka/ojciec żony

Relacje mogą być pełne, przyrodnie, wynikające z adopcji albo stanu faktycznego (co najmniej dwa lata życia w takiej relacji).

Osoby uznawane za niespokrewnione na potrzeby STATIC-99:

1. wszystkie relacje przybrane trwające mniej niż dwa lata
2. Córka/syn partnerki (partnera) życiowego, jeśli wspólne mieszkanie trwa mniej niż dwa lata
3. Żona bratanka/bratanicy/siostrzeńca/siostrzenicy
4. Kuzyni/kuzynki drugiego stopnia (dalsze kuzynostwo, czyli wnuki rodzeństwa dziadków)
5. Ciotka/wujek żony

W przypadkach na pograniczu pokrewieństwa (np. żona brata) należy wziąć pod uwagę relację psychologiczną istniejącą przed przestępstwem seksualnym. Jeśli sprawca żył w jednej rodzinie z ofiarą w roli rodzicielskiej/w roli brata przez co najmniej dwa lata przed początkiem wykorzystywania, to należy uznać ich za spokrewnionych.

Stanie się niespokrewnionym

Jeśli sprawca został oddany/zabrany do adopcji zaraz po urodzeniu (matka nie miała kontaktu z dzieckiem lub był on bardzo trudny) i matka jest dla niego całkowicie obca (na tyle, że sprawca nie rozpoznaje jej na podstawie twarzy), to pomimo pokrewieństwa biologicznego są oni

uznawani za niespokrewnionych. Należy też uznać członka rodziny za niespokrewnionego, jeśli sprawca w czasie popełnienia czynu nie wiedział, że ofiarą jest członek rodziny.

Pozycja #9 – Jakiegokolwiek obce ofiary?

Prawidłowość: Badania pokazują, że popełnianie przestępstw seksualnych na szkodę obcych osób jest związane z recydywą seksualną (patrz Hanson, Bussiere, 1998, Tabela 1, pozycja „Victim stranger (versus acquaintance)”.

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić pozycję należy uwzględnić wszystkie dostępne wiarygodne informacje. Które informacje należy uznać za wiarygodne określono w poprzednim podrozdziale („Pozycja # 8, #9 i #10 – trzy pytania o ofiary).

Podstawowa reguła: Jeśli choć jedna ofiara popełnionego przez sprawcę przestępstwa seksualnego była dla niego obca w czasie popełnienia czynu, należy zakodować „1”. Jeśli znał każdą ze swoich ofiar od co najmniej 24 godziny przed popełnieniem przestępstwa seksualnego na jej szkodę należy zakodować „0” (w takiej sytuacji pozycja „#8 Jakiegokolwiek niespokrewnione ofiary” oczywiście też będzie oceniona na „0”).

Ofiara jest uznawana za obcą, jeśli, nie znała sprawcy przynajmniej przez 24 godziny przed przestępstwem. Ofiary poznane przez Internet nie są uznawane za obce, chyba, że spotkanie offline zostało zaplanowane na czas przed upływem 24 godzin przed rozpoczęciem komunikacji.

Ofiara jest uznawana za obcą, gdy albo sprawca nie zna jej (nie rozpoznaje), albo ona nie zna (nie rozpoznaje) sprawcy. W pierwszym przypadku, gdy ofiara nie zna sprawcy, sprawca wybiera kogoś, co do kogo jest względnie pewny, że nie będzie przez niego rozpoznany (albo nie zwraca na to uwagi) i popełnia przestępstwo na szkodę kogoś obcego. Czasem jednak zdarzają się przypadki, gdy sprawca „powinien” znać ofiarę, ale jej nie rozpoznał. Przykładowo, taka sytuacja ma miejsce gdy sprawca chodził z ofiarą do tej samej szkoły, ale mimo tego nie rozpoznał jej. W takich sytuacjach ofiara jest uznawana za obcą, ponieważ zamiarem sprawcy było zaatakowanie osoby obcej.

Poprzeczka dla uznania ofiary za obcą jest bardzo wysoko postawiona. Nawet nieznaczna, całkowicie powierzchowna, wcześniejsza znajomość z ofiarą powoduje, że nie może być ona uznana za obcą. Przykładowo, jeśli ofiara była ekspedientką i rozpoznała sprawcę jako kogoś, kto kilkakrotnie przychodził do jej sklepu kupić papierosy, to nie zostanie już uznana za obcą. Jeśli ofiara rozpoznaje sprawcę jako kogoś z sąsiedztwa i sprawca przy jakiejś okazji powiedział jej „cześć”, to nie uznaje się jej za obcą. Oceniający musi określić, czy ofiara znała (rozpoznawała) sprawcę co najmniej 24 godziny przed przestępstwem. Kryteria „znajomości”, choć są bardzo niskie, to wymagają zaistnienia minimalnej interakcji. Nie jest wymagane, by sprawca i ofiara znali swoje imiona czy adresy. Jednak samo rozpoznawanie kogoś, z kim jednak nigdy nie miało się żadnej interakcji nie wystarczy by uznać tę osobę za „znajomą”

W przypadku stalkingu i podobnych zachowań sprawca może wiedzieć dużo o ofierze i jej zwyczajach. Jeśli jednak ofiara nie знаła sprawcy w czasie przestępstwa, ciągle jest uznawana za obcą. Zasada ta działa także w drugą stronę: znany jest przypadek, gdy piosenkarz zaatakował swojego fana na ich pierwszym spotkaniu. W tej sytuacji ofiara (fan) od lat „znała” sprawcę, ale sprawca (piosenkarz) nie znał jej przez 24 godziny. Stąd w takich sytuacjach ofiara jest uznawana za obcą, ponieważ sprawca nie znał jej przez 24 godziny przed przestępstwem.

Internet, e-mail i telefon

Czasem sprawca próbuje zwabić ofiarę przez Internet. Jest to specjalna sytuacja i poprzeczka, od której nie uznaje się ofiary za obcą jest ustawiona stosunkowo nisko. Jeśli sprawca i ofiara zaczęli komunikować się przez Internet/telefon wcześniej niż 24 godziny przed początkiem kontaktu offline, to nie można uznać ofiary za obcą. Przykładowo, jeśli sprawca skontaktuje się pierwszy raz z ofiarą o godzinie 20 w środę, ich spotkanie offline musi zacząć się (by traktować ofiarę jako obcą) przed godziną 20 w czwartek. Jeśli spotkanie zacznie się przed godziną 20 a przestępstwo będzie popełnione o północy, to ofiarę ciągle uznaje się za obcą. Jeśli od ich spotkania offline upłyną 24 godziny, to ofiara nie będzie już uznawana za obcą na potrzeby STATIC-99.

Niektóre przestępstwa seksualne (np. grooming, art. 200a kk) mogą być popełnione przez Internet lub telefon i w ogóle nie obejmować przebywania sprawcy w obecności ofiary. Jeśli sprawca wyśle ofierze materiały pornograficzne albo w inny sposób popełni przez Internet przestępstwo seksualne na jej szkodę w ciągu 24 godzin od rozpoczęcia kontaktu z nią, to uznaje się ją, zgodnie z „regułą 24 godzin”, za obcą. Jeśli natomiast przestępstwo to będzie miało miejsce 24 godziny po rozpoczęciu kontaktu, to ofiara nie może być uznana za obcą.

Stanie się osobą obcą

Możliwe jest, po przelotnym poznanie, stanie się dla sprawcy ponownie osobą obcą. Jest tak, gdy sprawca poznał ofiarę, ale całkowicie o tym zapomniał (po kilku latach). Jeśli sprawca był przekonany w czasie czynu, że atakuje obcą ofiarę, to należy uznać ją za obcą. Zdarza się to np. gdy sprawca po wielu latach wraca do swojego rodzinnego miasta i atakuje kobietę, co do której jest przekonany, że nigdy jej nie poznał, nie zdając sobie sprawy, że chodził z nią szkoły.

Pozycja #10 Jakiegokolwiek ofiary płci męskiej?

Prawidłowość: Badania pokazują, że przestępcy działający na szkodę dzieci lub dorosłych płci męskiej częściej wracają do czynu niż sprawcy nie mający żadnych ofiar płci męskiej. Działanie na szkodę ofiar płci męskiej jest skorelowane ze wskaźnikami dewiacji seksualnych i samo jest uważane za ich wskaźnik (patrz Hanson, Bussiere, 1998, Tabela 1).

Informacje potrzebne do oceny pozycji: By ocenić pozycję należy uwzględnić wszystkie dostępne wiarygodne informacje. Które informacje należy uznać za wiarygodne określono w poprzednim podrozdziale („Pozycje # 8, #9 i #10 – trzy pytania o ofiary”).

Podstawowa reguła: Jeśli sprawca popełnił przestępstwo na szkodę ofiar płci męskiej, dzieci lub nie wyrażających zgody na kontakt seksualny dorosłych, to należy zakodować „1”. Jeśli wszystkiego jego ofiary były kobietami/dziewczynkami, to należy zakodować „0”.

Należy wziąć pod uwagę wszystkie przestępstwa dotyczące ofiar płci męskiej. Wyjątkiem jest posiadanie pornografii dziecięcej z udziałem chłopców – samo takie przestępstwo nie pozwala przyznać punktu za tę pozycję. Akty ekshibicjonistyczne podejmowane wobec mieszanej grupy dzieci (składającej się z dziewczynek i chłopców) nie liczą się, chyba że istnieją wyraźne dowody, że celem sprawcy byli chłopcy. Kontaktowanie się z ofiarami płci męskiej przez Internet nie liczy się.

Jeśli sprawca zaatakuje transwestytę myśląc, że jest to kobieta (z uwagi na ubiór lub inne cechy wyglądu), nie należy uznać tej osoby za ofiarę płci męskiej. Jeśli jednak jest pewne, że sprawca wiedział przed atakiem, że transwestyta ten jest mężczyzną, należy przyznać punkt za ofiarę płci męskiej.

Czasem przestępca seksualny bije lub pozbawia wolności innego mężczyznę, by zaatakować jego partnerkę. Jeśli ten atak obejmuje jedynie nieseksualną przemoc fizyczną, nie należy uznawać tego mężczyzny za ofiarę płci męskiej na potrzeby STATIC-99. Jeśli jednak sprawca włącza do tego elementy przemocy seksualnej, np. wiąże partnera ofiary i zmusza go do oglądania gwałtu (wymuszony voyeryzm), to należy także działanie na szkodę tego mężczyzny uznać za przestępstwo seksualne, a jago samego za ofiarę płci męskiej tego przestępstwa.

Kodowanie STATIC-99 i obliczanie oszacowań ryzyka

Używając arkusza STATIC-99 (Załącznik 5) należy dodać punkty przyznane za wszystkie 10 pozycji, by uzyskać łączny wynik. Może on wynosić od 0 do 12.

Wyniki od 6 w górę są uważane za związane z wysokim ryzykiem i traktowane podobnie.

Po obliczeniu wyniku surowego należy odnieść go do tabeli „Odsetki recydywy w zależności od poziomu ryzyka w STATIC-99” (Załącznik 6).

Znajdują się tam oszacowania ryzyka recydywy seksualnej i związanej z przemocą w okresach 5-, 10- i 15-letnim. W pierwszej kolumnie od lewej znajduje się wynik surowy uzyskany przez przestępcę w STATIC-99. Należy pamiętać, że wartości oszacowań dla wyników 6 i większych należy odczytywać z wiersza 6+, „wysokie ryzyko”.

Przykładowo, jeśli sprawca uzyskał w STATIC-99 4 punkty, odczytamy z tabeli, że oszacowanie ryzyka jest w tym przypadku oparte na grupie liczącej 190 przestępców, co stanowiło 18% oryginalnej grupy normalizacyjnej. Czytając dalej, zgodnie ze STATIC-99 szacuje się, że ma on 26% szans na ponowne skazanie za przestępstwo seksualne w ciągu 5 lat przebywania na wolności, 31% szans w ciągu 10 lat i 36% w ciągu 15 lat.

Dla recydywy związanej z przemocą należy oszacować, że sprawca, który uzyskał w STATIC-99 4 punkty ma 36% szans na ponowne skazanie za przestępstwo związane z przemocą w ciągu 5 lat, 44% szans w ciągu 10 lat i 52% szans w ciągu 15 lat. Należy pamiętać, że recydywa seksualna jest włączana do oszacowania recydywy związanej z przemocą. Nie należy dodawać tych dwóch oszacowań, by uzyskać łączne oszacowanie ryzyka recydywy seksualnej i związanej z przemocą. Oszacowanie dotyczące recydywy związanej z przemocą obejmuje przypadki recydywy seksualnej.

Wyniki STATIC-99 dotyczące ryzyka mogą być także komunikowane jako nominalne kategorie ryzyka. Wyniki surowe STATIC-99 „0” i „1” powinny być raportowane jako „niskie ryzyko”, wyniki „2” i „3” jako „ryzyko mieszczące się w przedziale od niskiego do umiarkowanego”, wyniki „4” i „5” jako „ryzyko mieszczące się w przedziale od umiarkowanego do wysokiego”, a wyniki „6” i większe jako „ryzyko wysokie”.

Po określeniu oszacowań ryzyka recydywy seksualnej i związanej z przemocą wskazane jest przejrzanie Załącznika 7, w którym znajduje się sugerowany wzór raportu przekazującego informacje o ryzyku określonym przy użyciu STATIC-99.

Załączniki

Załącznik 1

Poprawka ryzyka w oparciu o czas spędzony na wolności

Ogólnie rzecz biorąc, spodziewane prawdopodobieństwo recydywy powinno być obniżone o połowę, jeśli sprawca spędził na wolności pięć do dziesięciu lat nie podejmując w tym czasie zachowań przestępczych. Im dłużej po przestępstwie odniesienia sprawca nie popełnia kolejnych przestępstw, tym niższe prawdopodobieństwo recydywy. Nie jest wiadomo, jakie prawdopodobieństwo recydywy powinno być przypisane sprawcy, jeśli po popełnieniu przestępstwa odniesienia popełnił przestępstwo nieseksualne. Jak dotąd brak badań rzucających światło na to zagadnienie. Można wysuwać argumenty za tym, że ryzyko jest większe (dalsza działalność przestępcza), obniżone (ciągle nie popełnił przestępstwa seksualnego będąc na wolności) albo takie samo. Podejrzewa się, że przestępca, który popełnia kolejne przestępstwa zachowuje takie samo ryzyko recydywy seksualnej.

Poprawione, wolne od przestępstw odsetki recydywy mają zastosowanie tylko w przypadku sprawców, którzy nie popełnili nowego przestępstwa seksualnego lub związanego z przemocą. Zachowania przestępcze, takie jak groźby, rabunki i napaści, unieważniają jakiegokolwiek obniżenie poziomu ryzyka ze względu na nie popełnienie kolejnych przestępstw seksualnych. Teoretycznie obniżenie ryzyka może być zachowane, jeśli sprawca popełnił drobne przestępstwa przeciwko mieniu, nie popełniając przestępstw seksualnych i związanych z przemocą.

Oszacowania recydywy opisane przez Hansona i Thorntona (2000) bazują na ryzyku recydywy w momencie zwolnienia po odbyciu kary pozbawienia wolności za przestępstwo seksualne (przestępstwo odniesienia). Gdy przestępcy z powodzeniem żyją na wolności, nie popełniając nowych przestępstw, ryzyko recydywy obniża się. Poniższa tabela pokazuje odsetki ponownych skazań za nowe przestępstwa seksualne dla trzech prób, dla których dane pozwalające na analizę przeżycia były dostępne (Millbrook, Pinel, HM Prison), w zależności od wolnego od przestępstw czasu spędzonego na wolności. „Wolny od przestępstw” oznacza brak nowych skazań za przestępstwa seksualne lub związane z przemocą i brak skazań za przestępstwa nie związane z przemocą skutkujące dłuższym niż minimalny (1-2 miesiące) pozbawieniem wolności.

Dokładna długość pozbawienia wolności dla recydywy nie związanej z przemocą nie była zapisana w tym zbiorze danych, ale znaczny okres czasu spędzony w więzieniu unieważnia całkowity czas, w którym istniało ryzyko recydywy. Nie zaleca się prób dostosowania poniższych danych poprzez odjęcie czasu spędzonego w więzieniu w związku z przestępstwami nie związanymi z przemocą od całkowitego czasu, który upłynął od zwolnienia za seksualne przestępstwo odniesienia.

Przykładowo, jeśli przestępca „A” pięć lat temu zwolniony warunkowo, został skazany na 60 dni aresztu za naruszenie nakazu powstrzymywania się od spożywania alkoholu, który był jednym z warunków probacji, to dostosowane oszacowania ryzyka prawdopodobnie wciąż będą aktualne. Jeśli jednak przestępca „B”, także pięć lat temu zwolniony warunkowo, został skazany na 18 miesięcy pozbawienia wolności za kierowanie pojazdem mechanicznym będąc pod wpływem alkoholu, to dostosowania te nie znajdą zastosowania.

Dostosowane oszacowania ryzyka ze względu na czas spędzony na wolności znajdują zastosowanie w przypadku przestępców, którzy są ponownie izolowani z uwagi na naruszenia techniczne, takie jak picie alkoholu i niedopełnienie obowiązku rejestracji jako przestępca seksualny.

Tabela dla poprawki ryzyka w oparciu o czas spędzony na wolności

Pierwotny poziom ryzyka według STATIC-99	Wolne od przestępstw lata spędzone na wolności					
	0	2	4	6	8	10
Odstęki recydywy - % skazanych za przestępstwa seksualne						
0-1 (n = 259)						
5 lat	5.7	4.6	4.0	2.0	1.4	1.4
10 lat	8.9	6.4	4.6	3.3	3.2	(5.8)
15 lat	10.1	8.7	9.5	7.7	(6.5)	
2-3 (n = 412)						
5 lat	10.2	6.8	4.4	3.1	5.5	5.3
10 lat	13.8	11.1	9.1	8.1	8.2	8.4
15 lat	17.7	14.5	13.6	13.9	(18.7)	
4-5 (n = 291)						
5 lat	28.9	14.5	8.0	6.9	7.6	6.8
10 lat	33.3	21.4	13.7	11.5	(13.1)	(11.5)
15 lat	37.6	22.8	(18.7)			
6+ (n = 129)						
5 lat	38.8	25.8	13.1	7.0	9.4	13.2
10 lat	44.9	30.3	23.7	16.0	(17.8)	(17.8)
15 lat	52.1	37.4	(27.5)			

Uwaga: Cała próba liczyła 1091 osób. Liczba przypadków dostępnych dla każdej analizy spadała wraz z upływem czasu i recydywą części osób. Wartości w nawisach bazują na grupach mniejszych niż 30 osób i powinny być interpretowane z ostrożnością.

Załącznik 2

Test do samodzielnego sprawdzenia swojej wiedzy

1. **Pytanie:** W 1990 roku pan Kowalski został skazany za molestowanie swoich dwóch pasierbic. To wykorzystanie seksualne miało miejsce między 1985 a 1989 rokiem. W czasie próby po przedterminowym warunkowym zwolnieniu pan Kowalski został ponownie skazany za przestępstwo seksualne. Było to przestępstwo związane z wykorzystaniem dziecka, które miało miejsce w 1980 roku. Które skazanie jest przestępstwem odniesienia?

Odpowiedź: Zarówno skazanie z 1990, jak i z 1995 roku są uważane za część przestępstwa odniesienia. Żadne z nich nie jest liczone jako wcześniejsze przestępstwo seksualne. Skazanie w 1995 roku jest uważane za pseudorecydywę, jako że sprawca nie popełnił ponownie przestępstwa po byciu oskarżonym w 1990 roku.

2. **Pytanie:** W kwietniu 1996 roku pan Pawlak został oskarżony o napaść seksualną w związku ze zdarzeniem, które miało miejsce w styczniu 1996. Został zwolniony za kaucją i ponownie popełnił przestępstwo w lipcu 1996 roku, ale nie zostało ono wykryte do października 1996 roku. W międzyczasie, we wrześniu 1996 roku, został skazany za zdarzenie ze stycznia 1996 roku. Zarzuty za czyn z października 1996 roku nie doprowadziły do oskarżenia sprawcy, zrezygnowano z tego z uwagi na to, że już odbywał karę za skazanie z września 1996 roku. Dokonujesz oceny ryzyka w listopadzie 1996 roku. Co jest przestępstwem odniesienia?

Odpowiedź: Zarzuty za przestępstwo z października 1996 tworzą przestępstwo odniesienia, ponieważ to przestępstwo miało miejsce po tym, jak postawiono panu Pawlakowi zarzuty za poprzednie przestępstwo. Przestępstwo odniesienia nie musi skutkować skazaniem.

3. **Pytanie:** W styczniu 1997 roku pan Sikorski zamieszkał z panią Wójcik. Spotykali się wcześniej od marca 1996 roku. We wrześniu 1999 roku pan Sikorski został aresztowany za molestowanie córki pani Wójcik z poprzedniego związku. Wykorzystanie seksualne zaczęło się w lipcu 1998 roku. Czy ofiara jest spokrewniona?

Odpowiedź: Nie, ofiara nie będzie uznana za spokrewnioną ponieważ gdy wykorzystywanie się rozpoczęło pan Sikorski nie mieszkał z ofiarą pełniąc rolę rodzicielską przez dwa lata.

4. **Pytanie:** W wieku 15 lat pan Miller został wysłany na terapię w ośrodku zamkniętym po tym, jak odkryto, że odbywał stosunki seksualne z 12-letnią siostrą przyrodnią. Wkrótce po przybyciu pan Miller dopuścił się napaści seksualnej wobec innego pacjenta przebywającego w ośrodku. Został po tym wysłany do ośrodka o zwiększonym poziomie zabezpieczenia, specjalizującym się w terapii przestępców seksualnych. W żadnym z tych przypadków nie postawiono mu zarzutów. W wiek 24 lat pan Miller dopuścił się napaści seksualnej wobec kuzynki i szybko został za to skazany. Ile wcześniejszych przestępstw seksualnych należy przypisać panu Millerowi?

Odpowiedź: Kodując pozycję 5# Wcześniejsze przestępstwa seksualne należy policzyć wcześniejsze oskarżenia i 2 wcześniejsze skazania. Chociaż pan Miller nie był wcześniej skazany za przestępstwa seksualne, istnieją oficjalne dane

wskazujące na popełnienie dwóch odrębnych przestępstw seksualnych w adolescencji, które skutkowały sankcjami związanymi z odosobnieniem. Przystępstwo odniesienia popełnione w wieku 24 lat nie jest liczone jako wcześniejsze przestępstwo seksualne.

5. **Pytanie:** Pan Adamski wrócił do więzienia w lipcu 1992 roku w związku z naruszeniem kilku warunków związanych z przedterminowym warunkowym zwolnieniem, w tym molestowaniem dziecka, posiadaniem pornografii dziecięcej i przyczynianiem się do przestępczości małoletniego. Po powrocie do więzienia dopuścił się napaści seksualnej wobec współwięźnia. Obecnie został uznany za winnego napaści seksualnej i sędzia, przed wydaniem wyroku, zwrócił się do ciebie z prośbą o sporządzenie raportu dotyczącego więźnia. Ile wcześniejszych przestępstw seksualnych zostanie przypisanych panu Adamskiemu w związku z naruszeniem przez niego warunków związanych z przedterminowym warunkowym zwolnieniem?

Odpowiedź: 1 oskarżenie i 0 skazań. Naruszenie warunków probacji (w tym przedterminowe warunkowe zwolnienie) poprzez przewinienia seksualne jest liczone jako jedno oskarżenie, nawet jeśli naruszenie obejmuje wiele zachowań lub wiele warunków zostało naruszonych.

6. **Pytanie:** Pan Grzymowicz został oskarżony o molestowanie dziecka w kwietniu 1987 roku i zbiegł zanim został aresztowany. Pan Grzymowicz wiedział, że policja ma przyjść po niego gdy wyjeżdżał. Pojechał w miejsce pod inną jurysdykcją, gdzie został aresztowany i skazany za molestowanie dziecka w grudniu 1992 roku. Spędził dwa lata w więzieniu i został zwolniony w 1994 roku. Został zatrzymany, aresztowany i skazany w styczniu 1996 roku w związku z oskarżeniem o molestowanie z kwietnia 1987 roku. Które przestępstwo jest przestępstwem odniesienia?

Odpowiedź: Ostatnie przestępstwo, z grudnia 1992, zostaje uznane za przestępstwo odniesienia. W tym przypadku przestępstwa powinny być rozpatrywane w kolejności chronologicznej, jako że po pierwszym przestępstwie został wykryty i po tym popełnił kolejne przestępstwa. Oskarżenie z kwietnia 1987 roku wraz z tym skazanie ze stycznia 1996 roku zostają uznane za wcześniejsze przestępstwo seksualne.

7. **Pytanie:** W okresie próby, w związku z przedterminowym warunkowym zwolnieniem, pan Nowak, który miał obszerną historię molestowania dzieci, został zauważony na miejscowym festiwalu z 8-letnim chłopcem. Poprzedniej nocy poznał matkę chłopca i zaproponował jej, że zabierze jej dziecko na festiwal. Zdarzenie to uznano za naruszenie warunków próby i pan Nowak wrócił do więzienia. Następnie wyszedł z więzienia i po sześciu miesiącach popełnił kolejne przestępstwo. Sąd przed wydaniem wyroku zwrócił się do ciebie z prośbą o sporządzenie raportu dotyczącego pana Nowaka. Czy opisane naruszenie warunków próby będzie uznane za wcześniejsze przestępstwo seksualne?

Odpowiedź: Nie. Przebywanie w obecności dzieci nie jest liczone jako oskarżenie o przestępstwo seksualne, chyba, że w danej sytuacji wystąpienie przestępstwa jest nieuchronne. W tym przypadku pan Nowak był z dzieckiem w miejscu publicznym w obecności wielu dorosłych. Takie zdarzenie pokazuje „zachowania wysokiego ryzyka”, ale jest niewystarczające by uznać je za oskarżenie o przestępstwo seksualne.

Załącznik 3

Literatura

- Andrews, D. A., & Bonta, J. L. (2003). *The psychology of criminal conduct*. Third Edition. Cincinnati, Ohio: Anderson Publishing.
- Bonta, J. (1989). Native inmates: Institutional response, risk, and needs. *Canadian Journal of Criminology*, 31, 49-62.
- Doren, D., M. (2002). *Evaluating sex offenders: A manual for civil commitments and beyond*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Grubin, D. (1998). *Sex offending against children: Understanding the risk*. Police Research Series, Paper 99. London: Home Office.
- Hann, R. G., Harman, W. G., Canfield, C., Leroux, J. P., Frankel, R., & Figueiredo, C. (1993). *Predicting release risk for aboriginal penitentiary inmates*. User Report 1993-12. Ottawa: Department of the Solicitor General of Canada.
- Hanson, R. K. (2002). Recidivism and age: Follow-up data on 4,673 sexual offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, 17, 1046-1062.
- Hanson, R. K. (2001). *Age and sexual recidivism: A comparison of rapists and child molesters*. User Report 2001-01. Ottawa: Department of the Solicitor General of Canada. Department of the Solicitor General of Canada website, www.sgc.gc.ca
- Hanson, R. K., & Bussiere, M. T. (1998). Predicting relapse: A meta-analysis of sexual offender recidivism studies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66, 348-362.
- Hanson, R. K., & Harris, A. J. R. (2001). A structured approach to evaluating change among sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 13(2), 105-122.
- Hanson, R. K., Morton, K. E., & Harris, A. J. R. (in press). Sexual Offender Recidivism Risk: What We Know and What We Need to Know. In R. Prentky, E. Janus, M. Seto, and A.W. Burgess (Eds.), *Understanding and managing sexually coercive behaviour*. Annals of the New York Academy of Sciences.
- Hanson, R. K., & Thornton, D. (1999). *Static-99: Improving actuarial risk assessments for sex offenders*. User Report 99-02. Ottawa: Department of the Solicitor General of Canada. Department of the Solicitor General of Canada website, www.sgc.gc.ca
- Hanson, R. K., & Thornton, D. (2000). Improving risk assessments for sex offenders: A comparison of three actuarial scales. *Law and Human Behavior*, 24(1), 119-136.
- Hanson, R. K., & Thornton, D. (2002). Notes on the development of the STATIC-2002. Unpublished manuscript.
- Harris, A. J. R. (2001). *High-Risk Offenders: A Handbook for Criminal Justice Professionals*. Solicitor General Canada website, www.sgc.gc.ca
- Harris, G. T., Rice, M. E., Quinsey, V. L., Boer, D., & Lang, C. (Manuscript submitted for

publication).

A multi-site comparison of actuarial risk instruments for sex offenders.

- Lowenkamp, C. T., Holsinger, A. M., & Latessa, E. J. (2001). Risk/need assessment, Offender classification, and the role of childhood abuse. *Criminal Justice and Behaviour*, 28(5), 543-563.
- Nicholaichuk, T. (2001, November). *The comparison of two standardized risk assessment instruments in a sample of Canadian Aboriginal sexual offenders*. Presentation at the annual conference of the Association for the Treatment of Sexual Abusers, San Antonio, Texas.
- Phenix, A., Hanson, R. K., Thornton, D. (2000). Coding rules for the STATIC-99. Department of the Solicitor General of Canada website, www.sgc.gc.ca
- Poole, D., Liedecke, D., & Marbibi, M. (2000). *Risk assessment and recidivism in juvenile sexual offenders: A validation study of the Static-99*. Texas: Texas Youth Commission.
- Soothill, K. L., Way, C., & Gibbens, T. C. N. (1980). Rape acquittals. *Modern Law Review*, 43, 159172.
- Thorndyke, E. L. (1911). *Animal intelligence*. New York: MacMillan.
- Thornton, D. (2002). Construction and testing a framework for dynamic risk assessment. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 14(2), 139-153.
- Thornton, D., & Travers, R. (1991). *A longitudinal study of the criminal behaviour of convicted sexual offenders*. In Her Majesty's Prison Service Psychology Conference. Conference Proceedings, Hotel St. Nicholas, Scarborough, 16-18 Oct., 1991. London: Her Majesty's Prison Service.

Ocena ryzyka w przypadku nieletnich przestępców seksualnych

- Worling, J. R., & Curwen, T. (2001). The Estimate of Risk of Adolescent Sexual Offence Recidivism (ERASOR: version 2.0). In M. C. Calder, *Juveniles and children who sexually abuse: Frameworks for assessment (2nd. Ed.)* (pp372-397). Dorset, UK: Russell House Publishing. [Also available from the author at jworling@ican.net]

Dr. James R. Worling, C. Psych.
Psychologist/Coordinator of Research
SAFE-T Program   Tel: (416) 326-0664
51 Panorama Crt.   Fax: (416) 326-6581
Toronto, Ontario, CANADA M9V 4L8   E-mail: jworling@ican.net

Załącznik 4

Kastracja chirurgiczna a ocena ryzyka u przestępców seksualnych

Kastracja chirurgiczna lub orchidektomia polega na usunięciu jąder. W większości przypadków jest ona dokonywana z uwagi na przyczyny medyczne, ale w przypadku przestępców seksualnych może być dokonana by obniżyć natężenie popędu seksualnego. Orchidektomia była praktykowana w nazistowskich Niemczech i w powojennej Europie na tyle często, że przeprowadzono kilka badań dotyczących recydywy w grupie osób poddanych temu zabiegowi. Generalnie, recydywa w tej grupie była niska, ale nie zerowa (2% - 5%). Co więcej, badani w tych Europejskich grupach najczęściej byli starszymi mężczyznami i dane te nie mogą być ekstrapolowane na przeciętnych przestępców seksualnych. Odsetki recydywy były jednak niższe od oczekiwanych. Sugeruje to, że kastracja daje pewien efekt ochronny.

Efekt ten może być jednak odwrócony. Było kilka przypadków, w których osoby wykastrowane przyjmowały leki steroidowe, które odwróciły efekty operacji, a następnie wróciły do czynu.

W kontekście całościowej oceny ryzyka, jeśli jednostka została poddana kastracji chirurgicznej, należy wziąć to pod uwagę, ale nie jest to nadrzędny/dominujący nad innymi czynnik. W szczególności oceniający musi uwzględnić to, w jakim zakresie popęd seksualny był częścią wzorca (cyklu) popełnianych przez jednostkę przestępstw i czy przestępca posiada wystarczające zasoby motywacyjne i intelektualne by utrzymać styl życia związany z niskim poziomem androgenów w obliczu potencjalnych poważnych skutków ubocznych (np. utrata masy kostnej, wzrost wagi, ginekomastia).

Załącznik 5
Formularz STATIC-99

Imię i nazwisko badanego: _____

Data oceny: _____ **Miejsce oceny:** _____

Imię i nazwisko oceniającego: _____

Numer pytania	Czynnik ryzyka	Wartości	Punkty
1	Młody	25 i więcej lat Od 18 do 24 lat	0 1
2	Kiedykolwiek żył z partnerem intymnym – 2 lata	Czy kiedykolwiek żył z partnerem intymnym przez co najmniej dwa lata? Tak Nie	0 1
3	Nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania	Nie Tak	0 1
4	Wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania	Nie Tak	0 1
5	Wcześniejsze przestępstwa seksualne	Oskarżenia Skazania 1 – 2 1 3 – 5 2 – 3 6 i więcej 4 i więcej	0 1 2 3
6	Liczba wcześniejszych wyroków	3 lub mniej 4 lub więcej	0 1
7	Jakiegokolwiek skazania za niekontaktowe przestępstwa seksualne	Nie Tak	0 1
8	Jakiegokolwiek niespokrewnione ofiary	Nie Tak	0 1
9	Jakiegokolwiek obce ofiary	Nie Tak	0 1
10	Jakiegokolwiek ofiary płci męskiej	Nie Tak	0 1
Wynik łączny		Suma punktów za wszystkie czynniki	

Przełożenie wyniku w STATIC-99 na kategorie ryzyka

<u>Wynik</u>	<u>Nazwa kategorii ryzyka</u>
0, 1	Niskie
2, 3	Niskie do umiarkowanego
4, 5	Umiarkowane do wysokiego
6 i więcej	Wysokie

Załącznik 6

Odsetki recydywy w zależności od poziomu ryzyka w STATIC-99

Wynik w STATIC-99	Wielkość próby	Recydywa seksualna			Recydywa związana z przemocą		
		5 lat	10 lat	15 lat	5 lat	10 lat	15 lat
0	107 (10%)	.05	.11	.13	.06	.12	.15
1	150 (14%)	.06	.07	.07	.11	.17	.18
2	204 (19%)	.09	.13	.16	.17	.25	.30
3	206 (19%)	.12	.14	.19	.22	.27	.34
4	190 (18%)	.26	.31	.36	.36	.44	.52
5	100 (9%)	.33	.38	.40	.42	.48	.52
6 +	129 (12%)	.39	.45	.52	.44	.51	.59
Średnia							
3.2	1086 (100%)	.18	.22	.26	.25	.32	.37

Załącznik 7

Sugerowane elementy wchodzące w skład raportu przekazującego informacje o ryzyku mierzonym przez STATIC-99

STATIC-99 jest narzędziem przeznaczonym do wspierania przewidywania ryzyka recydywy seksualnej i związanej z przemocą w grupie przestępców seksualnych. Narzędzie to zostało skonstruowane przez Hansona i Thorntona (1999) w oparciu o badania prowadzone w Kanadzie i Wielkiej Brytanii na łącznej grupie 1301 przestępców seksualnych. STATIC-99 składa się z 10 pozycji i pozwala uzyskać oszacowanie ryzyka oparte na liczbie czynników ryzyka obecnych u danego przestępcy. Czynniki ryzyka włączone do oceny to: obecność wcześniejszych przestępstw seksualnych, aktualne popełnienie nieaseksualnych przestępstw związanych z przemocą, wcześniejsza karalność za nieseksualne przestępstwa związane z przemocą, liczba wcześniejszych wyroków, wiek mniejszy niż 25 lat, posiadanie ofiar płci męskiej, brak życia z partnerem intymnym przez co najmniej dwa lata, karalność za niekontaktowe przestępstwa seksualne, posiadanie niespokrewnionych ofiar i posiadanie obcych ofiar.

Oszacowania recydywy powstałe w oparciu o STATIC-99 są oszacowaniami grupowymi bazującymi na ponownych skazaniach i opracowanymi na podstawie grup jednostek z takimi samymi cechami. Jako takie te oszacowania nie odnoszą się bezpośrednio do ryzyka recydywy określonego przestępcy. Ryzyko w przypadku konkretnego przestępcy może być wyższe lub niższe od prawdopodobieństwa oszacowanego przy użyciu STATIC-99, w zależności od występowania innych czynników nie mierzonych przez to narzędzie. Narzędzie to nie powinno być stosowane wobec młodych przestępców (mających mniej niż 18 lat) i kobiet.

Zastosowanie tego narzędzia do oceny ryzyka doprowadziło do uzyskania przez Pana X ?? punktów. Średnio ??% jednostek z takimi cechami wracało do przestępstwa seksualnego w okresie pięciu lat i ??% w okresie dziesięciu lat. Odsetek jakiegokolwiek recydywy związanej z przemocą (w tym seksualnej) dla osób z takimi cechami wynosi średnio ??% w okresie 5 lat i ??% w okresie 10 lat. Zgodnie z wynikami STATIC-99 pan X należy do grupy dorosłych przestępców seksualnych niskiego ryzyka [wynik 0 albo 1] (między 1 a 23 percentylem); niskiego do umiarkowanego ryzyka [wynik 2 albo 3] (między 24 a 61 percentylem); umiarkowanego do wysokiego ryzyka [wynik 4 albo 5] (między 62 a 88 percentylem); wysokiego ryzyka [wynik 6 i więcej] (górną 12%).

W oparciu o przegląd innych obecnych w tym przypadku czynników ryzyka uważam, że wynik STATIC-99 (zawyża/zaniża/dobrze oddaje) aktualny poziom ryzyka u pana X. Inne uwzględnione czynniki ryzyka, których obecność doprowadziła mnie do takiego wniosku, to: {Zmienne stabilne: deficyty intymności, wpływy społeczne, postawy wspierające przestępstwa seksualne, samoregulacja seksualna, ogólna samoregulacja; zmienne ostre: nadużywanie substancji, negatywny nastrój, złość/wrogość, dostęp do potencjalnych ofiar – na podstawie SONAR*}, (Hanson & Harris, 2001). Zarówno STATIC-99 jak i SONAR 2000 są dostępne na stronie Solicitor General Canada www.sgc.gc.ca.

*Uwaga: Nie jest to skończona lista. Oceniający może włączyć inne statyczne lub dynamiczne czynniki do swojej oceny.

Hanson, R. K., & Harris, A. J. R. (2001). A structured approach to evaluating change among sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 13(2), 105-122.

Załącznik 8

Rzetelność STATIC-99 określana poprzez zgodność oceniających

Rzetelność jest zakresem, w którym ta sama jednostka uzyska taki sam wynik w oddzielnych ocenach. Rzetelność określona przez zgodność oceniających jest zakresem, w którym różni, niezależni oceniający tak samo oceniają te same przypadki w tym samym, określonym czasie.

Poniższej przedstawione niezależne badania wykorzystywały różne metody obliczania zgodności oceniających. Współczynnik Kappa zapewnia poprawkę uwzględniającą przypadkową zgodność. Procent zgodności to liczba takich samych ocen (takich, gdzie dwóch oceniających zakodowało „0” albo dwóch oceniających zakodowało „1”) podzielona przez liczbę wszystkich ocen. Korelacja Persony pozwala porównać względne oceny różnych oceniających. Współczynnik korelacji międzyklasowej pozwala porównać bezwzględne oceny.

Z poniższych danych wynika, że oceniający rzadko nie zgadzają się ze sobą w stopniu większym niż jeden punkt w łącznym wyniku w STATIC-99.

Badanie	N podwójnie kodowanych przypadków	Metoda określania zgodności sędziów	Poziom zgodności
Barbaree i inni	30	Korelacje pearsona pomiędzy wynikami ogólnymi	.90
Hanson (2001)	55	Średnia zgodność klasyfikacji poszczególnych pozycji	.91
		Średnia wartość Kappa dla poszczególnych ietmów	.80
Harris, Rice, Quinsey, Boer, Lang (2002)	10	Korelacja Pearsona pomiędzy wynikami ogólnymi	.96

Literatura

Barbaree, H. E., Seto, M. C., Langton, C. M., & Peacock, E. J. (2001). Evaluating the predictive accuracy of six risk assessment instruments for adult sex offenders. *Criminal Justice and Behavior*, 28, 490- 521.

Hanson, R. K., (2001). Note on the reliability of STATIC-99 as used by the California Department of Mental Health evaluators. Unpublished report. Sacramento, CA: California Department of Mental Health.

Harris, G. T., Rice, M. E., Quinsey, V. L., Boer, D., & Lang, C. (2002). *A multi-site comparison of actuarial risk instruments for sex offenders*. Manuscript submitted for publication.

Załącznik 9

Replikacje STATIC-99 – literatura

- Barbaree, H. E., Seto, M. C., Langton, C. M., & Peacock, E. J. (2001). Evaluating the predictive accuracy of six risk assessment instruments for adult sex offenders. *Criminal Justice and Behavior*, 28, 490- 521.
- Beech, A. R., Friendship, C., Erikson, M., & Hanson, R. K. (2002). Static and dynamic predictors of reconviction. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 14 (2), 156-167.
- Hanson, R. K. (2002). *Evaluation of Manitoba's Secondary Risk Assessment*. Unpublished manuscript.
- Harris, G. T., Rice, M. E., Quinsey, V. L., Boer, D., & Lang, C. (Manuscript submitted for publication). *A multi-site comparison of actuarial risk instruments for sex offenders*.
- Hood, R., Shute, S., Feilzer, M., & Wilcox, A. (2002). Reconviction rates of serious sex offenders and assessments of their risk. *Home Office Findings 164*. London, United Kingdom: Home Office.
- McGrath, R. J., Cumming, G., Livingston, J. A., & Hoke, S. E. (2000, November). *The Vermont Treatment Program for Sexual Aggressors: An evaluation of a prison-based treatment program*.
- Paper presented at the 19th annual conference of the Association for the Treatment of Sexual Abusers, San Diego, California.
- Motiuk, L. L. (1995). [Sex offender recidivism information for case load and new releases: March, 1991 to July, 1994]. Niepublikowane dane surowe
- Nicholaichuk, T. (2001, November). *The comparison of two standardized risk assessment instruments in a sample of Canadian Aboriginal sexual offenders*. Presentation at the annual conference of the Association for the Treatment of Sexual Abusers, San Antonio, Texas.
- Nunes, K. L., Firestone, P., Bradford, J. M., Greenberg, D. M. & Broom, I. (2002). A comparison of modified versions of the Static -99 and the Sex Offender Risk Appraisal Guide (SORAG). *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 14(3), 253-269.
- Poole, D., Liedecke, D., & Marbibi, M. (2000). *Risk assessment and recidivism in juvenile sexual offenders: A validation study of the Static-99*. Texas: Texas Youth Commission.
- Reddon, J. R., Studer, L., & Estrada, L. (1995). *Recidivism data from the Phoenix Program for sex offender treatment*. Niepublikowane dane surowe
- Sjöstedt, G., & Långström, N. (2001). Actuarial assessment of sex offender recidivism risk: A cross validation of the RRASOR and the Static -99 in Sweden. *Law and Human Behaviour*, 25, 629-645.
- Song, L., & Lieb, R. (1995). *Recidivism data concerning Washington State sex offenders: Unpublished raw data*. Olympia, Washington: Washington State Institute for Public Policy.
- Thornton, D. (2000a). Dane niepublikowane
- Thornton, D. (2000b). Dane niepublikowane

Tough, S. E. (2001). *Validation of two standardized risk assessments (RRASOR, 1997; Static-99, 1999) on a sample of adult males who are developmentally disabled with significant cognitive deficits*. Niepublikowana praca magisterska, University of Toronto, Toronto.

Wilson, R. J., & Prinzo, M. (2001, November). *The concurrent validity of actuarial measures of sexual and violent risk in high-risk sexual offenders detained until sentence completion*. Wystąpienie na 20tej corocznej konferencji Association for the Treatment of Sexual Abusers, San Antonio, Texas.

Replikacje STATIC-99

Autorzy	Kraj	Rodzaj grupy	n	Wielkość ROC
Hanson & Thornton (2000)	Kanada i Wielka Brytania	Osadzeni To była oryginalna grupa normalizacyjna	1301	.71
Barbaree et al., (2001)	Kanada	Osadzeni	215	.70
Beech et al., (2002)	Anglia	Przebywający na wolności	53	.73
Hanson (2002) nie publikowane	Kanada	Przebywający na wolności	202	.59
Harris et al., (złożony do druku)	Kanada	Pacjenci na oddziałach sądowych szpitali psychiatrycznych	396	.62
Hood et al., (2002)	Anglia	Osadzeni	162	.77
McGrath et al., (2000)	USA	Osadzeni	191	.74
Motiuk (1995)	Kanada	Osadzeni	229	.77
Nicholaichuk (2001)	Kanada	Rdzenni mieszkańcy	109	.67
Nunes et al., (2002)	Kanada	Przebywający na wolności – przed	258	.70
Poole et al., (2001)	Stany Zjednoczone	Nieletni przestępcy seksualni zwolnieni po ukończeniu 18 r. ż.	45	.95
Reddon et al., (1995)	Kanada	Osadzeni	355	.76
Sjostedt & Langstrom (2001)	Szwecja	Wszyscy zwolnieni przestępcy (1993-1997)	1,400	.76
Song & Lieb (1995)	USA	Przebywający na wolności	490	.59
Thornton (2000a)	Anglia	Osadzeni	193	.89
Thornton (2000b)	Anglia	Osadzeni	110	.85
Tough (2001)	Kanada	Niepełnosprawni intelektualnie	76	.60
Wilson et al., (2001)	Kanada	Izolowani przestępcy wysokiego ryzyka	30	.61
RAZEM			4,514	ŚREDNIA = .724

Załącznik 10

Interpretowanie wyników STATIC-99 wyższych niż 6

W oryginalnych badaniach Hansona i Thorntona (1999, 2000) wszyscy przestępcy, którzy uzyskali wyniki 6 i więcej zostali połączeni, tworząc grupę „wysokiego ryzyka”, ponieważ dane były niewystarczające by stworzyć rzetelne oszacowania dla wyższych wyników. W efekcie niektórzy oceniający zastanawiali się, jak interpretować wyniki przestępców, którzy uzyskali więcej niż 6 punktów. Uważa się, że brak jest wystarczających dowodów by stwierdzić, że przestępców z wynikami większymi niż 6 cechuje wyższe ryzyko niż tych, którzy uzyskali 6 punktów. Jednak jeśli wynik przestępca jest większy, to wzrasta pewność, że rzeczywiście należy on do grupy wysokiego ryzyka.

Poniżej znajdują się odsetki recydywy dla przestępców z wynikami od 6 do 9. Żaden przestępca w tych grupach nie uzyskał wyniku 10 albo większego. Odsetki te powstały w oparciu o tę samą grupę i te same statystyki (analiza przeżycia), które zostały wykorzystane by opracować oszacowania znajdujące się w Tabeli 5 w pracy Hansona i Thorntona (1999, 2000).

Ogółem odsetki recydywy dla przestępców, którzy uzyskali 6, 7 i 8 punktów były podobne jak odsetki dla całej grupy wysokiego ryzyka. Tylko w trzech przypadkach wynik STATIC-99 wyniósł 9: w jednym z nich recydywa seksualna wystąpiła po 3 latach, w jednym przestępca popełnił nieseksualne przestępstwo związane z przemocą po 18 latach i w jednym recydywa nie wystąpiła. Żadne różnice między grupami nie były istotne statystycznie.

Wynik w STATIC -99	Wielkość grupy	Recydywa seksualna			Recydywa związana z przemocą		
		5 lat	10 lat	15 lat	5 lat	10 lat	15 lat
6	77	.36	.44	.51	.46	.53	.60
7	33	.43	.43	.53	.43	.46	.56
8	21	.33	.52	.57	.43	.57	.62
9	3	.33	.33	.33	.33	.33	.33
10, 11 i 12	0						
Wyniki od 6 do 12	129	.39	.45	.52	.44	.51	.59

STATIC-99

Imię i nazwisko badanego: _____

Data oceny: _____ Miejsce oceny: _____

Imię i nazwisko oceniającego: _____

Numer pytania	Czynnik ryzyka	Wartości		Punkty
1a	Młody	25 i więcej lat		0
		Od 18 do 24 lat		1
2	Kiedykolwiek żył z partnerem intymnym – 2 lata	Czy kiedykolwiek żył z partnerem intymnym przez co najmniej dwa lata?		
		Tak		0
		Nie		1
3	Nieseksualne przestępstwo odniesienia związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania	Nie		0
		Tak		1
4	Wcześniejsze nieseksualne przestępstwo związane z przemocą – jakiegokolwiek skazania	Nie		0
		Tak		1
5	Wcześniejsze przestępstwa seksualne	Oskarżenia	Skazania	0
		1 – 2	1	1
		3 – 5	2 – 3	2
		6 i więcej	4 i więcej	3
6	Liczba wcześniejszych wyroków	3 lub mniej		0
		4 lub więcej		1
7	Jakiegokolwiek skazania za niekontaktowe przestępstwa seksualne	Nie		0
		Tak		1
8	Jakiegokolwiek niespokrewnione ofiary	Nie		0
		Tak		1
9	Jakiegokolwiek obce ofiary	Nie		0
		Tak		1
10	Jakiegokolwiek ofiary płci męskiej	Nie		0
		Tak		1
Wynik łączny		Suma punktów za wszystkie czynniki		

Przełożenie wyniku w STATIC-99 na kategorie ryzyka

Wynik

Nazwa kategorii ryzyka

0, 1

Niskie

2, 3

Niskie do umiarkowanego

4, 5

Umiarkowane do wysokiego

6 i więcej

Wysokie